

บทที่ 2

ความหมายและประเภทยาเสพติดและลักษณะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2.1 ความหมายและประเภทของยาเสพติด

2.1.1 ความหมายของคำว่ายาเสพติด

ความหมายของคำว่า “ยาเสพติด” ได้มีบุคคลในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ อธิบายไว้หลายทัศนะ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ให้ความหมายว่า “ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนในสังคม” เกสซ์กรให้ความหมายว่า “ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพิษเรื้อรังและปรากฏอาการของโรคบางอย่างชัดเจนภายหลังเมื่อหยุดเสพ” แพทย์ให้ความหมายว่า “ยาเสพติดเป็นสิ่งที่แสดงถึงความผิดปกติของผู้เสพ” นักอาชญาวิทยาให้ความหมายว่า “ยาเสพติดเป็นวัตถุมีพิษชนิดหนึ่ง และพิษของยาเสพติด เป็นต้นเหตุให้เกิดอาชญากรรม”¹

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดพ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของคำว่า “ยาเสพติด” ว่า หมายความว่า “ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย”

ดังนั้น คำว่า “ยาเสพติด” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 จึงมีความหมายกว้างกว่าคำว่า “ยาเสพติดให้โทษ” เพราะยาเสพติดให้โทษเป็นเพียงประเภทหนึ่งของยาเสพติดเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้จากแผนภูมิข้างล่างนี้

¹เปรมจิต ชลวิถี. “เยาวชนกับยาเสพติดให้โทษ : มูลเหตุจูงใจให้มารับการรักษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2518), หน้า 9.

นอกจากนี้คำว่า "ยาเสพติด" ยังมีความหมายอยู่ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

"ยาเสพติด" หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ และยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรี กำหนดในกฎกระทรวง

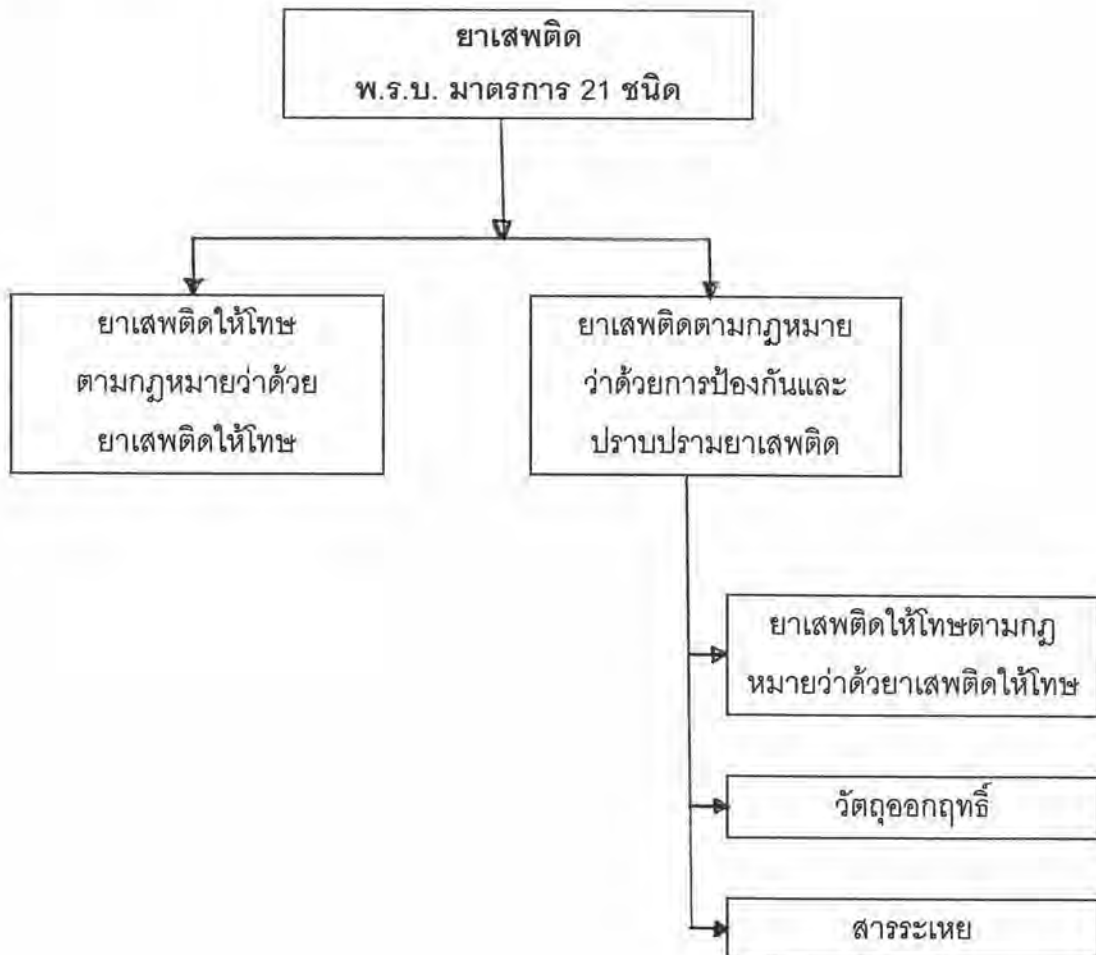
นายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการ ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้ออกกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2535) ลงวันที่ 15 เมษายน 2535 กำหนดยาเสพติดซึ่งมีทั้งหมด 21 ชนิด ดังต่อไปนี้

- (1) เฮโรอีน
- (2) มอร์ฟิน
- (3) ฝิ่น
- (4) โคคาอีน
- (5) อาเซติก แอนไฮไดรด์
- (6) อาเซติล คลอไรด์
- (7) เอทิลีน ไดอะเซเตต
- (8) กัญชา
- (9) ไดเมทอกซีแอมเฟตามีน
- (10) ไดเมทอกซีโปรโมแอมเฟตามีน
- (11) 2,5-ไดเมทอกซี-4-เอทิลแอมเฟตามีน
- (12) เมธิลีนไดออกซีแอมเฟตามีน
- (13) 3,4-เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน
- (14) 5-เมทอกซี-3,4 เมทิลลีนไดออกซีแอมเฟตามีน
- (15) พาราเมทอกซีแอมเฟตามีน
- (16) ไตรเมทอกซีแอมเฟตามีน
- (17) เดกซ์โตรโลเซอริไนด์ หรือแอลเอสดี หรือแอลเอสดี-25
- (18) แอมเฟตามีน
- (19) เดออกซ์แอมเฟตามีน

(20) เมทแอมเฟตามีน

(21) อีเฟดรีน

ยาเสพติดทั้ง 21 ชนิดข้างต้น ให้รวมถึงวัตถุที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นแต่มีชื่อหรือส่วนประกอบทางเคมีอย่างเดียวกันกับยาเสพติดดังกล่าว และเกลือใด ๆ ของยาเสพติดดังกล่าวด้วย ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ายาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีความหมายกว้างกว่ายาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แต่ถ้าพิจารณาจากคำนิยามในกฎหมายทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าคำว่ายาเสพติดในกฎหมายทั้ง 2 ฉบับดังกล่าว มีความหมายเหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากว่ายาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ก็อยู่ในความหมายของยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั่นเอง ซึ่งจะเห็นได้จากแผนภูมิต่อไปนี้

ฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความหมายของคำว่า “ยาเสพติด” ตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีความหมายดังต่อไปนี้

“ยาเสพติด” หมายความว่า ยาเสพติดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เฉพาะที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 1 ซึ่งมีทั้งหมด 21 ชนิด ซึ่งได้เลือกเอาเฉพาะตัวยาเสพติด และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงในขณะนี้

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าจำนวนตัวยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีน้อยกว่าตัวยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

การที่กำหนดจำนวนยาเสพติดไว้นี้ก็เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นตัวการใหญ่หรือนายทุนที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการกำหนดให้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น มาตรการสมคบ (CONSPIRACY) และมาตรการริบทรัพย์ ที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเหล่านี้ เป็นต้น

สำหรับความหมายของคำว่า “ยาเสพติดให้โทษ” มีบัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 มาตรา 4 ดังนี้

“ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลงกับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับ ตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวต่อไปในเรื่องประเภทของยาเสพติดให้โทษ

ความหมายของคำว่า “วัตถุออกฤทธิ์” มีบัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มาตรา 4 ดังนี้

"วัตถุออกฤทธิ์" หมายความว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นสิ่งธรรมชาติ หรือที่ได้จากสิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ ทั้งนี้ตามที่ รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศฉบับที่ 97 (พ.ศ. 2539) เรื่องระบุ ชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและ ประสาท พ.ศ. 2518 โดยได้แบ่งวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทออกเป็น 4 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 มีทั้งหมด 16 ชนิด เช่น คาทีโนน (CATHINONE) ดีอีที (DET) ดีเอ็มเอชพี (DMHP)

ประเภทที่ 2² มีทั้งหมด 25 ชนิด เช่น แอมเฟปราโมน (AMFEPRAMONE) อีเฟรดิน (EPHEDRINE) ซูโดอีเฟรดิน (PSEUDOEPHEDRINE)

ประเภทที่ 3 มีทั้งหมด 8 ชนิด เช่น อะโมบาร์บิทัล (AMOBARBITAL) ไฮโคล บาร์บิทัล (CYCLOBARBITAL) เพนโตบาร์บิทัล (PENTOBARBITAL)

ประเภทที่ 4 มีทั้งหมด 45 ชนิด เช่น บาร์บิทัล (BARBITAL) ไดอาซีแพม (DIAZEPAM) เฟนโพรพอเรกซ์ (FENPROPOREX)

ความหมายคำว่า "สารระเหย" มีบัญญัติอยู่ในพระราชกำหนดป้องกันการใช้สาร ระเหย พ.ศ. 2533 มาตรา 3 ดังนี้

"สารระเหย" หมายความว่า สารเคมี หรือผลิตภัณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศว่าเป็นสาร ระเหย เช่น กาว ทินเนอร์ แลคเกอร์ น้ำยาล้างเล็บ ลูกโป่งวิทยาศาสตร์ เหล้านี้ เป็นต้น

² เดิม แอมเฟตามีน (AMPHETAMINE) และเมทแอมเฟตามีน (METHAMPHETAMINE) ซึ่งเป็นสารที่ใช้ทำยาบ้า เป็นวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ประเภท 2 แต่ขณะนี้ได้มีประกาศของกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2539) ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2539 กำหนดให้เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2539 เป็นต้นไป

2.1.2 ประเภทของยาเสพติด³

ยาเสพติดในปัจจุบันนี้มากกว่า 100 ชนิด ซึ่งแบ่งตามลักษณะของการกำเนิดได้ 2 ประเภท คือ

1. ยาเสพติดธรรมชาติ (Natural Drugs) เช่น ฝิ่น กัญชา กระต่อม เป็นต้น
2. ยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) เช่น เฮโรอีน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท ยาหลอนประสาท เป็นต้น

วงการแพทย์แบ่งยาเสพติดให้โทษเป็น 6 ประเภท คือ

1. ยาเสพติดประเภทฝิ่น และผลิตภัณฑ์ที่มาจากฝิ่น เช่น มอร์ฟีน ทิงเจอร์ เฮโรอีน โคเคอีน ตลอดจนสารสังเคราะห์อื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน เช่น เพ็คติน เมธาโดน ไปเซทโทน เป็นต้น

2. ยากดประสาท หรือยากล่อมประสาท เช่น ฟีนอบาปีโทน ทูอินาล เซดโด นาลโซเดียม ซอนเนอริล และยานอนหลับอื่น ๆ เช่น โพรไมค์ คลอโรล ไฮเดรท พาราลดีไฮด์ กูลตาไมล์ และเมตาทากาโลน เป็นต้น

3. ยากระตุ้นประสาท ได้แก่ แอมเฟตามีน โคเคอีน ไบกระต่อม ยาบ้า หรือ ยายัน เป็นต้น

4. ยาหลอนประสาท ได้แก่ กัญชา แอลเอสดี ดีแอมที เมสคาดีน และเห็ดบางชนิด ยาประเภทนี้จะออกฤทธิ์ทำให้ประสาทรับรู้ของร่างกายผิดแปลกไปจากเดิม

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะศึกษาถึงฐานความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ฉะนั้น จึงใคร่จะขอกล่าวถึงการแบ่งประเภทของยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ดังนี้

³ ภา สารสิน, ปัญหาการควบคุมยาเสพติดในประเทศไทย การศึกษาเฉพาะกรณีถึงมาตรการและยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคงของชาติ, (เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2521), หน้า 17

ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น 5 ประเภท⁴ คือ

(1) ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง ไม่เป็นประโยชน์ทางการแพทย์ มีทั้งหมด 22 ชนิด เช่น เฮโรอีน (HEROIN), อาเซทอร์ฟีน (ACETORPHINE, แอมเฟตามีน (AMPHETAMINE), เมทแอมเฟตามีน (METHAMPHETAMINE (ยาบ้า) เป็นต้น

(2) ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป มีทั้งหมด 100 ชนิด เช่น ฝิ่น (OPIUM) มอร์ฟีน (MORPHINE) โคคาอินหรือโคเคน (COCAINE) โคเคอิน (CODEINE) เป็นต้น

(3) ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นต้นตำรับยาและมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย เช่น COSOME, IL VICO SYRUP, CODYL COUGH LINCTUS (ยาแก้ไอโคดิล)

(4) ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 มีทั้งหมด 15 ชนิด เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (ACETICANHYDRIDE) อาเซทิลคลอไรด์ (ACETYL CHLORIDE) และเอทิลิดีน ไดอาเซเตด (ETHYLIDINE DIACETATE)

(5) ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้ามาอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 มีทั้งหมด 4 ชนิด ได้แก่ กัญชา พืชกระท่อม พืชฝิ่น (ซึ่งหมายถึงความรวมถึงพันธุ์ฝิ่น เมล็ดฝิ่น กล้าฝิ่น พางฝิ่น) และพืชเห็ดขี้ควาย

ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศระบุชื่อยาเสพติดให้โทษตามมาตรา 8(1)

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ คำว่า ฝิ่นยา (Medicinal Opium) หมายถึงฝิ่นที่ได้ผ่านกรรมวิธีกรองแต่งโดยมีความมุ่งหมายเพื่อใช้ในทางยา

ในปี พ.ศ. 2539 ได้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดครั้งสำคัญ กล่าวคือ รัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุข ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกำหนดประเภทของยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยกำหนดให้ยาบ้า (แอมเฟตามีน หรือเมทแอมเฟตามีน) ซึ่งเดิมเป็นวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประเภทที่ 2 ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 เป็น

⁴ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522, มาตรา 7

ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 เช่นเดียวกับเฮโรอีน ดังนั้น ก่อนที่จะกล่าวถึงประกาศของกระทรวงสาธารณสุขฉบับดังกล่าว ผู้เขียนใคร่ขอกล่าวถึงประวัติความเป็นมาและฤทธิ์ของยาบ้า ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจ ดังต่อไปนี้

ยานี้ถูกคิดค้นขึ้นในปี พ.ศ. 2470 โดยการีดอน เอ ออลลีส (Gradon A. Alles) ต่อมาวงการแพทย์พบว่ายานี้ทำให้หลอดลมขยาย กระตุ้นการหายใจและกระตุ้นสมอง จึงนำมาใช้ในการรักษาโรคหอบหืด และมีบางคนใช้เป็นยาลดความอ้วน ใช้ในผู้ป่วยที่มีอาการอ่อนเพลีย ผู้ป่วยโรคจิตที่มีอาการซึมเศร้า และในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้นำมาใช้ในการสงคราม โดยแจกให้ทหารที่อยู่เวรยาม หลังจากสงครามเลิก จึงมีการนำยานี้มา ใช้กันอย่างกว้างขวาง เช่น ในด้านกีฬา การขับรถทางไกล การดูหนังสือ การลดน้ำหนัก เป็นต้น

ในช่วงปี พ.ศ. 2510 ยาบ้าได้แพร่ระบาดเข้ามาเมืองไทย โดยบริษัท โบโรเวลคัม จำกัด จากประเทศเกาหลี ยาบ้าที่ส่งเข้ามาขายตอนแรกนั้นมีเครื่องหมายการค้าเป็นรูปหัวม้า และมีคำว่า London คนจึงเรียกชื่อตามสัญลักษณ์ที่ติดบนเม็ดยาเรื่อยมา กลายเป็น "ยาม้า" ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขเปลี่ยนชื่อเป็น "ยาบ้า" และเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

ยานี้จะออกฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งทำหน้าที่เก็บความจำ ความคิด ควบคุมการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ เกี่ยวกับความเคลื่อนไหว การทรงตัว และการถ่ายทอดความรู้สึก การออกฤทธิ์จะมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับปริมาณยาและระยะเวลาของการใช้ ตลอดจนยาที่ใช้

คนที่อ่อนเพลีย อยากพักผ่อนเมื่อกินยาบ้าในช่วงแรกจะรู้สึกกระปรี้กระเปร่า แต่หากรู้ไม่ว่าผลเสียที่ตามมาของยานี้คือ เมื่อกินไปนาน ๆ จะมีผลทำให้การใช้เหตุผลตัดสินใจจะเสียไปอย่างเช่น เมื่อเกิดเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่ต้องการการตัดสินใจทันทีทันใด สมรรถนะของคนเหล่านี้จะทำงานลำบาก ไม่สามารถสั่งการให้ร่างกายทำงานได้ เช่น ควรจะหยุดรถก็กลับเร่งเครื่อง อุบัติเหตุจึงตามมาอย่างที่เห็นกันอยู่ในเวลานี้

นอกจากนั้น ในคนที่กินยาบ้า เมื่อยามอดฤทธิ์เขาจะง่วงนอนและเพลียมากกว่าปกติ จะต้องการพักผ่อนที่ยาวนานเพื่อชดเชยส่วนที่ทำงานมากเกินไป ทั้งนี้หากผู้เสพยาบ้ายังฝืนทำงานต่อไปโดยที่ร่างกายไม่ได้พักผ่อน เมื่อยามอดฤทธิ์ถึงขีดสุดจนหมดความสามารถที่จะบังคับรถไปในทิศทางที่ต้องการ หรือที่เรียกว่า "หลับกลางอากาศ" (หลับใน) อุบัติเหตุจึงเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดาย

ผู้ขับรถบรรทุกทุกส่วนใหญ่ว่าจะขับรถจากต้นทาง ตั้งแต่ช่วงเย็นและมาถึงกรุงเทพฯ ตอนเช้ามีดเพื่อขนถ่ายสินค้า เสร็จแล้วก็ขับรถกลับไปถึงที่หมายในตอนเช้าของอีกวันหนึ่ง ซึ่งใช้เวลาทั้งหมดประมาณกว่า 24 ชั่วโมง โดยที่ผู้ขับรถไม่ได้หลับไม่ได้นอน เพื่อทำงานให้ทันกับเวลาที่นายจ้างกำหนดไว้

ชีวิตของเขาเหล่านี้ทำงานอยู่ได้ด้วยยา หากเป็นเช่นนั้นเรื่อย ๆ เมื่อร่างกายอ่อนเพลีย ทนไม่ไหว ยาก็ไม่สามารถช่วยได้ดังกล่าว

การกินยาบ้ำนั้น หากกินเกินขนาดหรือกินติดต่อกันเป็นเวลานานยังก่อให้เกิดโทษและพิษภัยต่อร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อจิตใจ ซึ่งมักเกิดอาการประสาทหลอนหรือเกิดอาการทางจิตได้⁵

เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของยาบ้าในอัตราที่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ให้ผลกำไรสูงมาก การผลิตทำได้ง่ายไม่ซับซ้อนเหมือนการผลิตเฮโรอีน ตลาดการขยายง่ายเนื่องจากมีกลุ่มคนที่ใช้หลายกลุ่มและอัตราโทษต่ำหรือน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเฮโรอีน กล่าวคือ โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก หรือขายยาบ้าตามกฎหมายวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทจะลงโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 20 ปี และปรับไม่เกิน 400,000 บาท ขณะที่ผู้กระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายเฮโรอีนตามกฎหมายยาเสพติดให้โทษอาจถูกลงโทษสูงสุดถึงขั้นประหารชีวิต

รัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุข ได้เล็งเห็นถึงสภาพปัญหาการแพร่ระบาดและผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากการค้ายาบ้า เช่น อุบัติภัยต่าง ๆ อาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินของผู้ที่ใช้ยาบ้า และโทษที่จะลงแก่ผู้ที่กระทำความผิดที่ยังไม่เชื่ออำนาจต่อการป้องกันและปราบปรามดังกล่าว ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมและปราบปรามยาบ้าให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

⁵ สำนักงาน ป.ป.ส. กองป้องกันยาเสพติด., เอกสารเผยแพร่บทความพิเศษ เรื่องแอมเฟตามีน (ยาบ้า), หน้า 3-4. (อัคราเนนา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข จึงได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และ 8(1) แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ ออกประกาศฉบับที่ 135 เรื่อง ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2539 กำหนดให้ วัตถุออกฤทธิ์ 16 ชนิด (บางชนิดใช้ทำยาบ้า เช่น แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน) เป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 ซึ่งประกาศฉบับนี้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับทั่วไป เล่มที่ 113 ตอนพิเศษที่ 23ง. ลงวันที่ 16 สิงหาคม 2539 มีผลบังคับเมื่อพ้น 60 วัน นับแต่วันถัดจากวันประกาศราชกิจจานุเบกษา คือ มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2539 เป็นต้นไป

ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 135 วัตถุออกฤทธิ์ที่กำหนดให้เป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 มี 16 ชนิด คือ

1. แอมเฟตามีน (Amphetamine) ลำดับที่ 5 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ลำดับที่ 1
2. เดกซ์แอมเฟตามีน (Dexamphetamine) ลำดับที่ 9 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ลำดับที่ 2
3. 2,5-ไดเมทอกซี-4-เอทิลแอมเฟตามีน (2,5 dimethoxy-4-ethylamphetamine, DOET) ลำดับที่ 10 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 ลำดับที่ 7
4. ไดเมทอกซีแอมเฟตามีน (Dimethoxyamphetamine, DMA) ลำดับที่ 11 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 ลำดับที่ 3
5. ไดเมทอกซีโบรโมแอมเฟตามีน (Dimethoxybromoamphetamine, DOB) ลำดับที่ 12 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 ลำดับที่ 6
6. เลแอมเฟตามีน (Levamphetamine) ลำดับที่ 16 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ลำดับที่ 4
7. เลโวเมทแอมเฟตามีน (Levomethamphetamine) ลำดับที่ 17 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ลำดับที่ 5
8. เดกซ์โตรโลเซอ์ไยด์ ((+)-Lysergide) หรือ แอลเอสดี (LSD) หรือ แอลเอสดี-25(LSD-25) ลำดับที่ 18 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 ลำดับที่ 8
9. เมโคลควาโลน (Mecloqualone) ลำดับที่ 19 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ลำดับที่ 6

10. เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) ลำดับที่ 20 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ ใน
ประเภท 2 ลำดับที่ 7
11. เมทาควาลอน (Methaqualone) ลำดับที่ 21 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2
ลำดับที่ 8
12. 5-เมทอกซี-3,4 เมทิลลีนไดออกซีแอมเฟตามีน (5-methoxy-3, 4-
methylenedioxyamphetamine, MDMA) ลำดับที่ 22 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1
ลำดับที่ 12
13. เมทิลลีนไดออกซีแอมเฟตามีน (Methylenedioxyamphetamine, MDA) ลำดับที่
23 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 ลำดับที่ 9
14. 3,4-เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน (3-4-Methylenedioxymethamphetamine,
MDMA) ลำดับที่ 24 ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 ลำดับที่ 10
15. พาราเมทอกซีแอมเฟตามีน (Paramethoxyamphetamine, PMA) ลำดับที่ 29
ย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 ลำดับที่ 16 และ
16. ไตรเมทอกซีแอมเฟตามีน (Trimethoxyamphetamine, TMA) ลำดับที่ 32 ย้าย
จากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 ลำดับที่ 22

วัตถุออกฤทธิ์ ยาและเคมีภัณฑ์ที่กำหนดให้เป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภท 4⁶ ซึ่งเป็น
สารที่จะนำไปใช้ในกระบวนการผลิตยาเสพติดหรือยาบ้า มี 12 ชนิด คือ

1. แอนทรานิลิค อาซิด (Anthranilic acid)	อยู่ในลำดับที่ 3
2. คลอซูโดอีเฟดรีน (Chorpsuedocphedrine)	อยู่ในลำดับที่ 4
3. เออร์โกเมทริน (Ergometrine)	อยู่ในลำดับที่ 5

⁶สาเหตุที่ไม่เปลี่ยนแปลงอีเฟดรีน (Ephedrine) และซูโดอีเฟดรีน (Pseudoephedrine) ซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ประเภท 2 และเป็นสารตั้งต้นในการผลิตยาบ้า ให้เป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภท 4 เพราะในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มี มาตรการลงโทษที่รุนแรงอยู่แล้ว

4. เออร์โกตามีน (Ergotamine)	อยู่ในลำดับที่ 6
5. ไอโซวาฟรอล (Isosafrole)	อยู่ในลำดับที่ 8
6. ไลเซอร์จิก อาซิด (Lysergic acid)	อยู่ในลำดับที่ 9
7. 3-4 เมทิลลีนไดออกซี เฟนิล -2- โพรปาโนน (3-4 methylenedioxy phenyl -2- propanone)	อยู่ในลำดับที่ 10
8. เอน - อาเซทิลแอนทรานิลิก อาซิด (N-acetylanthranilic acid)	อยู่ในลำดับที่ 11
9. 1-เฟนิล -2- โพรปาโนน (1-phenyl -2- propanone)	อยู่ในลำดับที่ 12
10. เฟนิลอาเซติก อาซิด (Phenylacetic acid)	อยู่ในลำดับที่ 13
11. ไพเพอโรนอล (Piperonal)	อยู่ในลำดับที่ 14
12. ซาฟรอล (Safrole)	อยู่ในลำดับที่ 15

หมายเหตุ เออร์โกเมทริน เออร์โกตามีน และไลเซอร์จิก อาซิด นอกจากเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 4 ดังกล่าวแล้ว ยังถูกควบคุมโดยพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ด้วย

เมื่อยาบ้าเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 เช่นเดียวกับเฮโรอีน จะมีผลประการใด ผู้เขียน จะได้เปรียบเทียบข้อหาและอัตราโทษเฉพาะที่สำคัญ เพื่อให้เห็นความแตกต่างในเรื่องโทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับในข้อหาเดียวกันตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ก่อนเปลี่ยนแปลง เปรียบเทียบและกับโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ภายหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงให้ยาบ้าเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1

สรุปเปรียบเทียบข้อหาและอัตราโทษที่สำคัญ ดังนี้⁷

⁷ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, "เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง เมื่อยาบ้าเป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 เช่นเดียวกับเฮโรอีน", หน้า 10-13. (อัดสำเนา)

ข้อหา	โทษ	ตาม พ.ร.บ. วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518	ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
1. ผลิต 2. นำเข้า 3. ส่งออก		- จำคุก 5 ปี ถึง 20 ปี และปรับ 100,000 - 400,000 บาท (ม.89)	- จำคุกตลอดชีวิต (ม.65 ว.1) - กระทำเพื่อจำหน่าย ประหารชีวิต (ม.65 ว.2) - มีปริมาณตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป (สารบริสุทธิ์) ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ประหารชีวิต (ม.65, ม.15)
4. จำหน่าย 5. ครอบครองเพื่อจำหน่าย		- จำคุก 5 ปี ถึง 20 ปี และปรับ 100,000 - 400,000 บาท (ม.89)	- มีปริมาณไม่เกิน 100 กรัม (สารบริสุทธิ์) จำคุก 5 ปี ถึง จำคุกตลอดชีวิต และปรับ 50,000 ถึง 500,000 บาท (ม.66 ว.1) - มีปริมาณเกิน 100 กรัม (สารบริสุทธิ์) จำคุกตลอดชีวิต หรือ ประหารชีวิต (ม.66 ว.2)
6. ครอบครอง		- ปริมาณไม่เกิน 0.5 กรัม จำคุก 1 ปี ถึง 5 ปี และปรับ 20,000 - 100,000 บาท (ม.106 ว.1) - ปริมาณเกิน 0.5 กรัม จำคุก 5 ปี ถึง 20 ปี และปรับ 100,000 ถึง 400,000 บาท (ม.106 ทวิ)	- มีปริมาณไม่เกิน 20 กรัม (สารบริสุทธิ์) จำคุก 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับ 10,000 ถึง 100,000 บาท (ม.67) - มีปริมาณเกิน 20 กรัม (สารบริสุทธิ์) ถือว่าครอบครองเพื่อจำหน่าย ประหารชีวิต (ม.66, ม.15 ว.2)
7. เสพ		- จำคุก 1 ปี ถึง 5 ปี และปรับ 20,000 - 100,000 บาท (ม.106 ตริ)	- จำคุก 6 เดือน ถึง 10 ปี และปรับ 5,000 - 100,000 บาท (ม.91)

จากตารางดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงยาบ้าให้เป็นยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 1 เช่นเดียวกับเฮโรอีนแล้ว ผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาบ้าจะได้รับโทษขั้นสูงสุดถึง ประหารชีวิต และเมื่อเปรียบเทียบข้อหาที่กระทำความผิดฐานเดียวกันแล้วจะเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษสูงขึ้นทุกฐานความผิดทุกกรณี

- มีบทสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมาย กล่าวคือ ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือครอบครองซึ่งยาบ้าคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือครอบครองเพื่อจำหน่าย (มาตรา 15)

- ข้อหาผลิต นำเข้า หรือขายยาบ้าปลอม ยาบ้าผิดมาตรฐาน หรือยาบ้าเสื่อมคุณภาพ ไม่มีอีกต่อไป เพราะตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ไม่ได้บัญญัติฐานความผิดนี้ไว้ จึงเข้าหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2⁸ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่อาจดำเนินคดีในฐานความผิดดังกล่าวได้อีกต่อไป

ข้อสังเกต ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 39 บัญญัติเรื่องทำนองนี้ไว้เฉพาะกรณีห้ามมิให้ผู้ใด ผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 3 เท่านั้น จึงไม่ครอบคลุมไปถึงยาบ้า ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1

⁸ มาตรา 2 บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำนั้นพ้นจากการกระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้วก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง

- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 57⁹ ห้ามนำยาบ้ามาใช้เสพ โดยเด็ดขาด แม้จะเป็นการเสพเพื่อการบำบัดรักษาตามที่แพทย์สั่งก็ตาม ซึ่งเดิมพระราชบัญญัติ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มาตรา 62 ตริ¹⁰ มีข้อยกเว้นให้เสพได้

- สามารถนำระบบสมัครใจบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ (มาตรา 94) ระบบ ต้องโทษ (มาตรา 98) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และระบบบังคับบำบัด รักษาผู้ติดยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาใช้ บังคับกับผู้ติดยาบ้าได้ ซึ่งพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ไม่ได้ เปิดช่องในเรื่องนี้ไว้

2.2 ลักษณะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเปรียบเทียบกับอาชญากรรมทั่วไป

ก่อนที่จะศึกษาลักษณะอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด สมควรที่จะศึกษาลักษณะ ของอาชญากรรมโดยทั่วไปเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับทำความเข้าใจเสียก่อน

2.2.1 ความหมายและประเภทของอาชญากรรม (Crime)

อาชญากรรม หมายถึง การกระทำความผิดทางอาญา (พจนานุกรมฉบับราช บัณฑิตยสถาน, 2525) คำว่าอาชญากรรมนี้ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Crime" ซึ่งมีรากศัพท์มา จากภาษาละตินว่า "crimen" คำว่าอาชญากรรมทั้งในภาษาไทยและในภาษาอังกฤษมีความ หมายคล้ายคลึงกันคือ การกระทำที่ทางกฎหมายระบุไว้ว่าเป็นความผิดและมีการกำหนด โทษไว้¹¹

⁹ มาตรา 57 ห้ามมิให้ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 หรือประเภท 5

¹⁰ มาตรา 62 ตริ ห้ามมิให้ผู้ใดเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 เว้นแต่การเสพตาม คำ สั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขา ทัศน กรรมเพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลผู้นั้น

¹¹ โสภ ชาติพันธ์, อาชญากรรม : ปัญหาที่ควรแก้ไขในสังคมปัจจุบัน (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2537), หน้า 6.

นักอาชญาวิทยาได้แยกประเภทของอาชญากรรมตามหลักจริยธรรมหรือศีลธรรมไว้ 2 ประเภทด้วยกัน คือ

1. อาชญากรรมที่มีความผิดในตัวของมันเอง หรือมีความผิดทางศีลธรรม ซึ่งนักอาชญาวิทยาเรียกว่า "Mala in se" เช่น การฆ่าคน การลักทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ การทำแท้ง การข่มขืนกระทำชำเรา การค้าอาวุธปืนเถื่อน การค้ายาเสพติด การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เป็นต้น

2. อาชญากรรมที่ไม่มีความผิดในตัวของมันเอง แต่ถือเป็นความผิดตามที่กฎหมายกำหนดห้ามไว้ เรียกว่า "Mala prohibita" เช่น การละเมิดกฎหมายแรงงาน การละเมิดลิขสิทธิ์ การลอกเลียนแบบสินค้า การขายของหนีภาษี การขั้บรถยนต์โดยไม่มีใบอนุญาต เป็นต้น¹²

เมื่อกล่าวถึง "อาชญากรรม" คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงพฤติกรรมที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา มีการลงโทษ เป็นเรื่องที่น่าหวาดกลัว หรือข่มขวัญประชาชน และบ่อยครั้งจะติดตามด้วยความโกรธแค้นชิงชังของผู้เสียหายเอง ญาติของผู้เสียหาย หรือสังคมส่วนรวม คงจะมีคนไม่มากนักที่จะเข้าใจต่อไปว่า พฤติกรรมบางอย่างแม้จะไม่น่ากลัวหรือข่มขวัญของประชาชน ไม่สร้างความโกรธแค้นชิงชังแก่สังคมส่วนรวม เป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดขึ้นโดยบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม มีความรู้หรือการศึกษาดี เป็นที่นับหน้าถือตากันโดยทั่วไป กลับสร้างความเสียหายให้แก่สังคมและประเทศชาติอย่างมากมาย เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น¹³

¹² ประเทือง ธนิยผล และ สุวิทย์ นิมน้อย, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา

(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2533), หน้า 13.

¹³ วีระพงษ์ บุญโญภาส, ขอบเขตและความหมายของอาชญากรรมทางธุรกิจ

(กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530), (อัดสำเนา).

อาชญากรรมคือความผิดปกติทางสังคม (social deviance) ความผิดปกติ (diviance) คือ กิจกรรมที่ต่างไปจากปกติ เมื่อพิจารณาถึงลงไป มนุษย์ทุกคนมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น ไม่มีมีบุคคลใดเลยที่เป็นบุคคลปกติ ดังนั้น จึงต้องแยกความผิดปกติออกจากสิ่งอื่นโดยอาศัยมาตรฐานสังคมทั่วไปที่มีต่อ (social reaction) กิจกรรมที่ประหลาดหรือ ชั่วร้าย นั้นพฤติกรรมที่ผิดปกติจึงเกิดจากปฏิกิริยาของสังคม (social reaction) เท่านั้น¹⁴

อาชญากรรม จึงหมายถึงการกระทำผิดทางอาญาโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ชัดเจน เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ยักยอกทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ซึ่งการพิจารณาว่า การกระทำอย่างใดจะเรียกว่าเป็นอาชญากรรมนั้น แล้วแต่การพิจารณาของสังคมว่าในขณะนั้นมีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดทางอาญา และผู้กระทำผิดจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมายหรือไม่¹⁵ โดยสรุปจะเห็นได้ว่า “อาชญากรรม” คือการกระทำความผิดที่เป็นการละเมิดกฎหมายอาญาโดยผู้กระทำมีเจตนาชั่วร้ายและขัดต่อหลักศีลธรรม¹⁶

นักอาชญาวิทยาและนักสังคมวิทยา ได้อธิบายความหมายของ “อาชญากรรม” ไว้ในความหมายต่าง ๆ กันดังต่อไปนี้

¹⁴ จิรนิติ หะวานนท์, “เอกสารคำบรรยายวิชาอาชญาวิทยาชั้นสูงชั้นปริญญาโท” คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 14. (อัตสำเนา)

¹⁵ ประเทือง ธนียผล และสุวิทย์ นิมน้อย, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า 9.

¹⁶ วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2537), หน้า 14.

Edwin H. Sutherland และ Dr. Cressey¹⁷ ได้ให้ความหมายว่า "อาชญากรรม" คือการกระทำละเมิดต่อกฎหมายอาญา การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะน่าประหลาด น่าลงโทษมาก ลักเพียงใด ไม่ว่าจะผิดศีลธรรมมากนักเพียงใด หรือเลวร้ายซ้ำมากแค่ไหน ก็ไม่ถือว่าเป็น อาชญากรรม ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้"

Paul Tappan¹⁸ ได้ให้ความหมายว่า "อาชญากรรม คือ การกระทำโดยมีเจตนา ละเมิดกฎหมายอาญา หรือละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายอาญาบังคับให้กระทำ โดยไม่มีข้อ แก่ตัวที่สมเหตุสมผล ซึ่งทำให้รัฐต้องดำเนินการลงโทษในฐานะที่เป็นความผิด"

William L. Marshall และ William L. Clark¹⁹ ได้ให้ความหมายว่า "อาชญากรรม คือ การกระทำหรือละเว้นไม่กระทำการใด ๆ ซึ่งกฎหมายมหาชนได้บัญญัติห้ามไว้ เพื่อคุ้มครอง ประโยชน์สาธารณะ และถ้าผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษ โดยวิธีดำเนินกระบวนการ พิจารณาทางศาล"

¹⁷ Sutherland, Edwin H. and Dr. Cressey. Principle of Criminology. 7th ed. (Philadelphia : J.B. Lippincott Co., 1966), P.4

¹⁸ Tappan, Paul. Crime Justice and Correction. (New York : Mr. Graw-Hill, 1960) P.10.

¹⁹ Marshall, William L. and Clark, William L., The Legal Definition of Crime and Criminals in the Sociology of Crime and Delinquency. Ed. By Marvin E. Wolfgang, Leonaral Savitz and Norman Johnston. 2nd ed. (New York : John Wiley & Sons Inc. 1970) P.15.

อรัญ สุวรรณบุปผา²⁰ ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์หนึ่งทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้น ๆ กฎหมายบัญญัติเป็นข้อห้ามและถือว่าเป็นความผิดซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษ

นอกจากนี้ยังมีนักอาชญาวิทยาและสังคมวิทยาที่มีความคิดเห็นในเรื่องความหมายของคำว่า "อาชญากรรม" ที่แตกต่างกันออกไป เช่น

- การกระทำหรือพฤติกรรมที่ได้ละเมิดต่อบัญญัติของกฎหมาย และการกระทำหรือพฤติกรรมดังกล่าวได้เป็นอุปสรรคต่อสังคมอย่างรุนแรง ซึ่งทำให้ประชาชนได้รับความเสียหาย²¹

- การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่ฝ่าฝืนและละเมิดต่อบัญญัติของกฎหมาย และก่อให้เกิดอันตรายและเกิดความเสียหายต่อความรู้สึกของประชาชนในสังคมอย่างรุนแรง²²

- การยอมรับของชุมชนและชุมชนในสังคมเข้าใจว่าการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลใดได้ถูกตอบโต้และโต้แย้งคัดค้านจากสังคม โดยมีแนวบรรทัดฐานแห่งกฎหมายเป็นเครื่องกำหนดการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลนั้น²³

²⁰ อรัญ สุวรรณบุปผา, หลักอาชญาวิทยา (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2518) หน้า 19

²¹ Vernon Fox, Introduction to Criminology. 2th ed. (New Jersey : Prentice-Hall Co., 1985), p.26.

²² Gillin, John Levis, Criminology and Penology. 3th ed. (New York : D. Appleton-Century Co. 1945), P.7-8.

²³ Haskell, Martin R and Levis Yablonsky, Criminology : Crime and Criminality. (Boston : Houghton Jiffin Co., 1983), P.2

ดังนั้น จึงอาจสรุปความหมายของอาชญากรรมได้ว่า หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่ฝ่าฝืนข้อห้ามของรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา โดยผู้ที่กระทำมีเจตนาชั่วร้ายจากการกระทำที่ฝ่าฝืนดังกล่าวมีผลให้ผู้กระทำต้องได้รับโทษ และนอกจากนี้พฤติกรรมหรือการกระทำที่ฝ่าฝืนดังกล่าวจะต้องเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมอย่างรุนแรง โดยสังคมก็จะต้องมีปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างรุนแรงในพฤติกรรมหรือการกระทำดังกล่าวเช่นเดียวกัน

เพื่อที่จะศึกษาถึงความหมายของอาชญากรรมได้ละเอียดและชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนใคร่ขอกล่าวถึงการแบ่งแยกประเภทของอาชญากรรมตามลักษณะพฤติกรรมของผู้กระทำ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเภท²⁴ คือ

1. อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย หมายความว่า อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับ การละเมิดศีลธรรมจรรยาของบุคคล ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายก็คือบุคคลเดียวกัน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนัน การค้าประเวณี การทำแท้ง การมีและใช้สิ่งลามกอนาจาร เป็นต้น
2. อาชญากรรมพื้นฐาน หมายความว่า อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อ ทรัพย์สิน ร่างกาย และ/หรือชีวิตของบุคคลอื่น เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกายและฆ่าผู้อื่น เป็นต้น
3. อาชญากรรมองค์กร หรืออาชญากรรมร่วมกันกระทำผิด หมายความว่า อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกันตามสายการบังคับบัญชาในรูปขององค์กร โดย จัดการวางแผนและการดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมายประเภทต่าง ๆ อย่างมีระบบ เป็นขบวนการบางครั้งถ้าจำเป็นก็จะใช้วิธีการรุนแรงซึ่งส่วนใหญ่จะมีอิทธิพลทางการเงิน เศรษฐกิจและการเมืองหนุนหลังหรือให้ความร่วมมือ ทำให้สามารถประกอบทุจริตต่าง ๆ ได้ สะดวก เช่น การค้ายาเสพติด การค้าผู้หญิง การค้าอาวุธสงคราม สินค้าหนีภาษี เจ้ามือสลาก กินรวบ เป็นต้น ผู้บริหารระดับสูงของอาชญากรรมประเภทนี้ มักถูกเรียกว่า มาเฟีย (Mafia) หรือ เจ้าพ่อ

²⁴ ประเทือง ธนิยผล และ สุวิทย์ นิ่มน้อย, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา,

4. อาชญากรรมคอปกขาว หมายความว่าถึง อาชญากรรมซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะในภาคราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน และได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวในทางไม่ชอบเพื่อการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน เช่น สมุหบัญชียกยอกเงินในความรับผิดชอบของตน ข้าราชการรับเงินคอมมิชชั่นในการประมูลก่อสร้างสถานที่ราชการ และคณะกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการรับเงินโดยมิชอบจากบุคคลผู้สมัครสอบ เป็นต้น ในอดีตขอบเขตของอาชญากรรมคอปกขาว มักมุ่งเพียงการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจากตำแหน่งหน้าที่การงานของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจในลักษณะของการทุจริตคอร์ปชั่น แต่ในปัจจุบันขอบเขตของความหมายได้ขยายไปครอบคลุมถึงการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในภาคเอกชน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างบุคคลระดับสูงของภาคเอกชนกับภาคราชการด้วย ด้วยเหตุนี้ อาชญากรรมคอปกขาวจึงมักถูกขนานนามว่าเป็นอาชญากรรมของชนชั้นสูง การควบคุมอาชญากรรมคอปกขาวมักเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมาก เพราะการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวนอกจากจะเกี่ยวข้องกับบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นที่ยกย่องของสังคมแล้ว การประกอบอาชญากรรมคอปกขาวยังมีลักษณะซ่อนเร้นจากสายตาและการสังเกตของสาธารณชนและสื่อมวลชนต่าง ๆ อีกด้วย การค้นพบและการเปิดเผยเกี่ยวกับอาชญากรรมประเภทนี้จึงมีระดับต่ำมาก ทั้ง ๆ เชื่อกันว่าอาชญากรรมดังกล่าวน่าจะแพร่กระจายอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา

5. อาชญากรรมพิเศษ หมายความว่าถึง อาชญากรรมซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากอาชญากรรม 4 ประเภทแรกทีกล่าวมาแล้ว เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและพาณิชย์ อาชญากรรมก่อการร้าย และอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น อาชญากรรมเหล่านี้มีความละเอียดอ่อนและสลับซับซ้อน ซึ่งยากแก่การศึกษาและการควบคุมในทำนองเดียวกับอาชญากรรมองค์การและอาชญากรรมคอปกขาว ในการควบคุมอาชญากรรมพิเศษเหล่านี้กระบวนการยุติธรรมมักไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง แต่มักจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและหรือระหว่างประเทศ

2.2.2 ยาสเสพติดกับปัญหาอาชญากรรม

ในปัจจุบันปัญหายาสเสพติดเป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังประสบอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา โดยยาสเสพติดได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมายไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ซึ่งยาสเสพติดโดยตัวของมันเองแล้วถือว่าเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่ง ผู้ใช้ ผู้ผลิต และผู้ค้ายาสเสพติดที่

ผิดกฎหมายย่อมเป็นผู้ประกอบอาชญากรรม โดยตัวผู้ค้ายาเสพติดจะเป็นตัวการที่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เสพยาเสพติด และสำหรับตัวผู้เสพเองก็ต้องพยายามหาเงินมาซื้อยาเสพติด เพื่อบำบัดความต้องการยาเสพติด ซึ่งอาจจะหาเงินมาด้วยวิธีการไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ฉกชิงวิ่งราว ปล้นทรัพย์ หรือก่อคดีฆาตกรรมได้²⁵

ผลจากการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของการติดยาเสพติดกับการก่ออาชญากรรมพบว่า ผู้ต้องหาที่ก่อคดีต่าง ๆ (ไม่รวมคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติด) เป็นผู้ที่ติดยาเสพติดถึงร้อยละ 19²⁶ และเมื่อศึกษาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการติดยาเสพติดกับการก่ออาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ที่ไม่ใช่คดีเกี่ยวกับยาเสพติดพบว่า การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ติดยาเสพติดมีผลต่อจำนวนคดีอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คดีเกี่ยวกับยาเสพติด²⁷

การปล้น การลักขโมย ชิงทรัพย์ ที่มีคาดเดามากมายนั้น มีสาเหตุและตัวการมาจากกลุ่มคนที่ติดยาเสพติดกว่าร้อยละ 90²⁸

²⁵ เภา สารสิน, ปัญหาการควบคุมยาเสพติดในประเทศไทย การศึกษาเฉพาะกรณีถึงมาตรการและยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคงของชาติ, หน้า 31-32.

²⁶ ขวลิต ยอดมณี, และคณะ, ความสัมพันธ์ของการติดยาเสพติดกับการก่ออาชญากรรม. รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ส., 2534), หน้า 53.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 63.

²⁸ ปรีชา จำปารัตน์, บทสัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์บ้านเมือง ฉบับวันที่ 11 กันยายน 2539 หน้า 3 (บทนำ).

นักอาชญาวิทยาบางท่านมีความเห็นว่า คดีอาชญากรรมที่ผู้เสพยาเสพติดมักจะกระทำมีดังนี้²⁹ คือ

- ความผิดเกี่ยวกับชีวิต บางครั้งจะเกี่ยวกับทรัพย์สิน เนื่องจากผู้เสพยาเสพติดที่เสพยาบางชนิดเข้าไปในร่างกาย จะมีแนวโน้มที่จะใช้กำลังมากกว่าปกติ ขาดความรู้สึกผิดชอบและไม่กลัวกฎหมาย

- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน สืบเนื่องมาจากความต้องการยาเสพติดมาบำบัดความต้องการของตนในขณะที่มีอาการขาดยา

- ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความจริงยาเสพติดจะไปทำลายระบบประสาททุกส่วนของร่างกาย ความรู้สึกทางเพศจะเสื่อมลง แต่สาเหตุที่กระทำผิดกันมากในประการนี้คือ การใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องปิดบังความอาย และแสดงโชว์ลามกแก่นักท่องเที่ยวกลางคืน และบางแห่งมีการใช้ยาเสพติดบังคับข่มขืนเหยื่อหญิงโสเภณีให้ตกอยู่ภายในอำนาจ

- ความผิดเกี่ยวกับอุบัติเหตุบนท้องถนน ทั้งนี้เนื่องจากฤทธิ์ยาบ้าทำให้ขาดความระมัดระวัง ระบบประสาทบังคับไม่ได้ จึงก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

ผู้เขียน มีความเห็นว่ายาเสพติดกับปัญหาอาชญากรรมมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามกฎหมายถือว่าเป็นผู้ที่เป็นผู้กระทำความผิดหรืออาชญากร หรือผู้ประกอบอาชญากรรม ซึ่งมีความผิดและจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย และนอกจากนี้ผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดยังก่อให้เกิดการกระทำความผิดอย่างอื่นอีกด้วย เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับเพศ และความผิดเกี่ยวกับอุบัติเหตุบนท้องถนน เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งสามารถอธิบายดังแผนภาพดังต่อไปนี้

²⁹ โสกา ซปีลมันน์, อาชญากรรม : ปัญหาที่ควรแก้ไขในสังคมปัจจุบัน, หน้า 54.

2.2.3 สาเหตุที่ทำให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า การเกิดอาชญากรรมนั้นมิใช่เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงสาเหตุเดียว หากแต่มีทั้งสาเหตุต่าง ๆ หลายสาเหตุรวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบด้วย การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็เช่นเดียวกันมีปัจจัยและสาเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดหลายสาเหตุซึ่งพอจะแยกให้เห็นเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

- ด้านการผลิต การจำหน่าย

สาเหตุที่ทำให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการผลิตยาเสพติดกันมากขึ้นสืบเนื่องมาจากในสมัยก่อนประเทศไทยถือว่าฝิ่นเป็นยาเสพติดชนิดเดียวที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีผู้ผลิตเป็นจำนวนมาก ต่อมารัฐบาลได้เป็นผู้ผลิตเสียเอง และในปี 2502 รัฐบาลได้ประกาศเลิกการสูบฝิ่นขึ้นโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 37 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2501 ในช่วงระยะเวลานี้ได้มีเฮโรอีน มอร์ฟีน เข้ามาจับตลาดอย่างเต็มที่ คนที่เสพฝิ่นก็หันมาเสพยาเสพติดชนิดใหม่แทน ในระยะแรกราคาของเฮโรอีนและมอร์ฟีนสูงมาก คนชั้นกลางและชั้นต่ำไม่สามารถหาเงินมาซื้อเสพได้สะดวกจะมีเสพเฉพาะคนชั้นสูงเท่านั้น ประกอบกับคนที่มีฝีมือผลิตยาเสพติดในประเทศไม่ค่อยจะมี ต้องสั่งซื้อยาเสพติดมาจากต่างประเทศในราคาแพงจึงต้องขายแพง พวกพ่อค้ายาเสพติดจึงดำเนินการใหม่เพื่อแพร่ขยายขอบข่ายยาเสพติดให้กว้างขวางออกไป ซึ่งทำให้ราคายาเสพติดนั้นมีราคาต่ำลงโดยจ้านักผลิตยาเสพติดจากต่างประเทศ ซึ่งส่วนมากจะมาจากฮ่องกงมาทำการผลิตเฮโรอีน มอร์ฟีน ที่ภาคเหนือของประเทศไทย และตั้งโรงงานผลิตร่วมกับชนชาว พม่าและคนจีนฮ่อ การที่ผู้ผลิตชาวต่างประเทศมาทำการผลิตยาเสพติดในประเทศไทย ทำให้ราคายาเสพติดลดลงเพราะไม่ต้องซื้อมาจากต่างประเทศ ต้นทุนการผลิตไม่สูงนักราคายาเสพติดจึงไม่แพงเกินไปที่คนระดับกลางและระดับต่ำจะหาซื้อมาได้

ส่วนสาเหตุที่ทำให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทางการจำหน่ายเนื่องมาจากหลายสาเหตุด้วยกัน ประการแรกก็คือการค้าขายยาเสพติด แม้ว่าจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายบ้านเมืองของทุกประเทศก็ตาม แต่ผลกำไรที่ได้สูงกว่าต้นทุนมาก และสามารถที่จะนำไปจำหน่ายกันเป็นทอด ๆ เช่น จากแหล่งผลิตขายให้พ่อค้าส่ง พ่อค้าส่งขายให้พ่อค้าปลีก พ่อค้าปลีกขายให้คนซื้อ กว่าจะถึงผู้เสพแต่ละคนก็ได้บวกกำไรเข้าไปเป็นจำนวนมาก เท่านั้นยังไม่พอใจยังมีการปลอมปนสิ่งที่เป็นพิษลงไปอีก กล่าวคือ ผสมสิ่งที่ทำให้ปริมาณและน้ำหนักของยาเสพติดมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงความร้ายแรงของยาเสพติดไว้ จึงได้นำสารมีพิษต่าง ๆ ผสมเข้าไปเพื่อจะได้มีคุณภาพทัดเทียมกับของเดิม เมื่อการค้าขายยาเสพติดมีกำไรมหาศาลจึง

เป็นสิ่งล่อใจทำให้บางคนกล้าเสี่ยงต่อกฎหมายบ้านเมือง สาเหตุประการต่อไปก็คือ ต้องการขยายอิทธิพลร้ายของยาเสพติดให้กว้างขวางออกไปเพื่อตนจะได้มีลูกค้าไว้ซื้อขายยาเสพติดมากขึ้น ขอบข่ายการจำหน่ายจะได้เพิ่มขึ้นสามารถทำรายได้ให้แก่พรรคพวกเป็นจำนวนมาก และสาเหตุประการสุดท้ายที่ทำให้มีการจำหน่ายยาเสพติดต่อไปก็คือพวกที่เสพติดด้วยกัน เมื่อเสพเข้าไปมากและไม่มีเงินที่จะหาเสพต่อไปก็มีความจำเป็นที่จะต้องหาเงินทองมาซื้อเสพ จะหามาจากครอบครัว ญาติมิตร หรือการกระทำความผิดอย่างอื่นก็คงจะไม่สะดวกนักจึงเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดเสียเอง โดยการรับมาจากพ่อค้าแล้วนำไปจำหน่ายแก่ลูกค้าเพื่อให้ได้เงินมา แล้วตนก็จะนำเงินนั้นไปซื้อขายยาเสพติดมาเสพ ดังนั้น เหตุนี้จึงเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้การค้าขายยาเสพติดยังคงมีอยู่ต่อไป ส่วนสาเหตุอื่นก็คงจะมีบ้าง เช่น ช่วยเหลือเพื่อนฝูงในการขนมาจำหน่าย หรือรับติดต่อลูกค้าให้แต่เป็นสาเหตุรองลงไปเพราะสาเหตุสำคัญที่สุดคือ หวังผลกำไรอันงดงามที่ได้มาจากการจำหน่ายยาเสพติด³⁰

- ด้านการเสพยาเสพติด

สำหรับสาเหตุที่ทำให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทางด้านผู้เสพ มีสาเหตุเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ สาเหตุประการแรกได้แก่สาเหตุอันเกิดจากตัวของผู้กระทำความผิด เช่น ความเจ็บป่วยทางร่างกาย มีความต้องการทางจิตใจ มีความเชื่อถืออย่างผิดพลาดประเภททอยากรู้ อยากลอง ประเภทคึกคะนอง หรือเกรโดยสันดาน และประเภทประสาทอ่อนหรือเกิดภาวะเปลี่ยนแปลงทางจิต เป็นต้น ประการที่สองสาเหตุอันสืบเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม สภาพและปัญหาสังคม สาเหตุนี้เกิดจากสิ่งนอกร่างกายของผู้เสพติดเป็นสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวของผู้เสพติดเป็นสิ่งชักนำให้ผู้เสพเข้าหายาเสพติด สิ่งแวดล้อม สภาพและปัญหาสังคมนี้มีอุปสรรคมาก เพราะถ้าไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงสิ่งเหล่านี้ได้ ก็ไม่สามารถที่จะเยียวยาผู้เสพติดให้หายขาดได้ แม้ว่าจะนำตัวผู้เสพติดมาบำบัดรักษาและปรับปรุงแก้ไขให้หายขาดจากการตกเป็นทาสของยาเสพติดแล้วก็ตาม ถ้าหากกลับมาสู่สภาพแวดล้อมอย่างเดิมอีก ก็หมายความว่าในเวลาไม่ช้าก็ต้องเสพยาเสพติดอีก ไม่สามารถทนทานต่อสิ่งแวดล้อม สิ่งเข้า

³⁰ไชยยศ เหมะรัชตะ. "ปัญหายาเสพติด : การศึกษาและวิเคราะห์ในแง่กฎหมาย".

รายงานการวิจัย. (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525), หน้า 15-17.

ยวนได้ สาเหตุต่าง ๆ นี้ได้แก่ เกิดจากการชักนำของเพื่อนฝูง เกิดจากครอบครัวและผู้ปกครอง เกิดจากความบกพร่องของโรงเรียนและการศึกษาเกิดจากสิ่งแวดล้อมหรือละแวกบ้านตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของยาเสพติด เป็นต้น และประการสุดท้าย สาเหตุอื่นเกิดจากภาวะเศรษฐกิจ ทำให้ทุกคนต้องมีภารกิจมากมาย ทำงานแข่งกับเวลา ไม่ค่อยมีเวลาสนใจให้ความอบอุ่นแก่ใครมากนัก แม้จะเป็นบุตรหลานของตนเอง ทำให้ขาดความอบอุ่นต้องหาทางพึ่งพิงกับเพื่อนฝูง และชักชวนกันไปสู่อุบัติเหตุของยาเสพติดในที่สุด สภาพเศรษฐกิจยังมีส่วนทำให้ประชาชนต้องประสบปัญหาหลายด้าน ยิ่งในเมืองใหญ่ด้วยแล้วจะถูกภาวะเศรษฐกิจบีบคั้นมากกว่าในชนบท การทำมาหากินของคนในเมืองจึงหยุดนิ่งไม่ได้ แม้อาชีพบางอย่างจะผิดกฎหมาย บ้านเมือง หรือศีลธรรมก็ตาม ขอให้ตนเองได้มีเงินทองจับจ่ายใช้สอยก็พอแล้ว เช่น ค้าของเถื่อน ค้ายาเสพติด เป็นต้น³¹

ผู้เขียนมีความเห็นเกี่ยวกับ สาเหตุที่ทำให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนี้

-ด้านการผลิตและการจำหน่าย ก็คือเงินหรือผลประโยชน์หรือรายได้จำนวนมหาศาลที่ผู้กระทำได้รับ ดังนั้นถ้าจะแก้ไขปัญหานี้ให้สำเร็จ รัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน ป.ป.ส. กรมตำรวจ กรมศุลกากร เหล่านี้เป็นต้น จะต้องมีการร่วมมือกันรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนทุกชนิดอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ รวมถึงการทำป้ายโฆษณาติดตั้งไปทั่วประเทศ และจัดทำเอกสารหรือแผ่นพับทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ ที่แสดงถึงพิษภัยหรืออันตรายที่ร้ายแรงของการกระทำความผิด ซึ่งเป็นการบ่อนทำลายชาติอย่างร้ายแรง และอัตราโทษที่จะได้รับจากบทกฎหมายที่มีโทษรุนแรงถึงประหารชีวิต และเงินหรือรายได้ที่ได้มานั้นก็ไม่สามารถที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ จะต้องถูกริบให้เป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ดังนั้น จึงไม่มีประโยชน์อะไรที่จะไปทำการผลิตหรือจำหน่ายยาเสพติด

³¹ สำนักงาน ป.ป.ส., "รายงานวิจัยเรื่องอาชญากรรม : การค้ายาเสพติด", หน้า

ในกรณีที่ไม่ถูกจับกุม แต่ได้มีการส่งเงินหรือรายได้จากการผลิตหรือจำหน่ายยาเสพติดไปฝากที่สถาบันการเงิน คือ ธนาคาร โดยไม่สามารถพิสูจน์หรือแสดงได้ว่าได้มาจากการประกอบอาชีพโดยสุจริต หรือไม่สามารถแสดงแหล่งที่มาของเงิน หรือรายได้นั้นได้ว่าได้มาโดยสุจริต ในโอกาสต่อไปถ้าประเทศไทยมีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใช้บังคับแล้ว เงินหรือรายได้ดังกล่าวก็จะต้องถูกริบเป็นของแผ่นดิน แม้ว่าจะไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดที่เป็นเจ้าของเงินหรือรายได้นั้นก็ตาม ซึ่งจะเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่เป็นการเสริมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์หรือรายได้จากการกระทำความผิดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- ด้านการเสพยาเสพติด ผู้ที่เสพยาเสพติดเป็นบุคคลที่น่าเห็นใจ เสียทั้งเงิน เสียทั้งสุขภาพ และยังมีคามผิดตามกฎหมายอีกด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะคิดว่าเป็นยาขยัน ยาแก้วง เสพไปแล้วทำให้ไม่่วงนอน ทำงานได้นาน ๆ หรือเสพไปแล้วทำให้สบายใจ เหมือนอยู่ในอีกโลกหนึ่ง ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดจะต้องใช้วิธีการป้องกัน³² หรือสร้างภูมิคุ้มกันโดยการให้การศึกษา (Educate) แก่ประชาชนถึงพิษภัยหรืออันตรายของยาเสพติด โดยรัฐบาล โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวจะต้องดำเนินการรณรงค์อย่างจริงจังและต่อเนื่องในลักษณะเช่นเดียวกัน และในขณะเดียวกันรัฐบาลจะต้องแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจให้ประชาชนมีงานทำ ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ที่เหมาะสมกับการครองชีพ ทางด้านครอบครัวก็ต้องประชาสัมพันธ์ให้บิดามารดาควรให้เวลากับการดูแลบุตร เพื่อให้เกิดความอบอุ่นไม่หันไปพึ่งยาเสพติด ครอบครัวที่มีปัญหาแตกแยกหรือหย่าร้าง บิดาหรือมารดาที่เป็นผู้ดูแลบุตรก็ควรเอาใจใส่อบรมบุตรด้วย อีกกรณีหนึ่งคือการสนับสนุนให้ประชาชน เด็กหรือเยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเล่นกีฬา ซึ่งจะทำให้สุขภาพแข็งแรงจะได้ไม่หันไปพึ่งยาเสพติด หรือใช้หลักศาสนาเข้าช่วย ซึ่งจะช่วยให้จิตใจสงบ เช่น การไปวัด นั่งสมาธิ ทำบุญ กรณีที่เป็นผู้ถือพุทธศาสนา หรือไปโบสถ์สำหรับชาวคริสต์ ไปสุเหร่าสำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลาม เหล่านี้เป็นต้น

³² สำนักงาน ป.ป.ส., กลยุทธ์การแก้ปัญหายาเสพติดในประเทศไทย พ.ศ. 2533,

ปัญหาด้านการเสพยาเสพติด เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของพวกเขาผู้ค้ายาเสพติด ถ้าไม่มีผู้เสพยาเสพติด ผู้ค้า ยาเสพติดก็ไม่สามารถจำหน่ายยาเสพติดได้ เมื่อไม่สามารถจำหน่ายได้ก็จะไม่มีรายได้ ดังนั้น ถ้าแก้ปัญหาด้านการเสพยาเสพติดได้ ปัญหายาเสพติดก็จะไม่มีอีกต่อไป ดังที่บางประเทศในยุโรปที่ไม่มีปัญหายาเสพติดก็เพราะว่าประชาชนกินดีอยู่ดี มีงานทำ มีรายได้ สภาพเศรษฐกิจของประเทศดี สิ่งแวดล้อมดี ไม่มีผู้เสพยาเสพติด จึงทำให้ไม่มีผู้ผลิตและผู้จำหน่ายยาเสพติด และในที่สุดก็ไม่มีปัญหายาเสพติด

2.2.4 ลักษณะของอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด

อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนข้อห้ามของรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิต การครอบครอง การเสพ การจำหน่าย การนำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดโดยผู้กระทำความผิดที่ชั่วร้าย และจากพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนข้อห้ามของรัฐนี้ทำให้ผู้กระทำต้องได้รับโทษ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอาชญากรรมธรรมดา แต่มีลักษณะที่พิเศษแตกต่างจากอาชญากรรมทั่วไป คือ³³

1. เป็นอาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย (Victimless Crime) คือเป็นอาชญากรรมที่ทั้งสองฝ่ายมีความสมัครใจที่จะสนองความต้องการในสิ่งของ หรือบริการที่ผิดกฎหมาย ผู้กระทำและผู้รับผลกระทำมีความสมัครใจที่จะร่วมกันประกอบอาชญากรรมขึ้น กล่าวคือ ผู้เสพยาเสพติดมีความพึงพอใจที่ซื้อยาเสพติดมาเสพเพื่อสนองความต้องการของร่างกาย จะเห็นได้ว่าแตกต่างไปจากอาชญากรรมอื่น ๆ ที่จะมีผู้เสียหาย ซึ่งผู้เสียหายมักจะนำเรื่องราวไปแจ้งหรือร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมือง เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำผิดต่อไป ดังนั้น อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดโอกาสที่เจ้าหน้าที่จะได้รับรายงานจึงไม่มีเลย ปกติแล้วการร้องทุกข์ของผู้เสียหายนั้นถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการที่จะสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรม ในเมื่อปราศจากคำร้องทุกข์แล้วจึงย่อมสร้างความลำบากแก่เจ้าหน้าที่ในการที่จะสืบสวนการกระทำผิด

³³ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ. การศึกษาการดำเนินคดียาเสพติดตามระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม. (กรุงเทพมหานคร : รายงานผลการวิจัย สภาวิจัยแห่งชาติ, 2526), หน้า 60.

2. มักดำเนินงานในรูปแบบองค์กร มีขอบข่ายงานที่เป็นระบบในลักษณะที่เรียกกันว่าอาชญากรรมองค์กร (Organize Crime) มีผู้กระทำผิดร่วมกันหลายคนและยึดถือเป็นอาชีพการดำเนินงานในลักษณะที่ปกปิดเป็นความลับ สลับซับซ้อน และมีการแบ่งหน้าที่กันกระทำสำหรับบุคคลชั้นนำหรือระดับสูงของอาชญากรรมองค์กร อาจจะเป็นบุคคลที่รู้จักกันดีในวงสังคม มีความเป็นอยู่แบบชนชั้นสูงทั่ว ๆ ไป มีอาชีพที่ถูกกฎหมายบังหน้า แต่เบื้องหลังจะมีอาชีพในทางการค้ายาเสพติดใน รูปแบบนายทุน

สำหรับโครงสร้างของอาชญากรรมองค์กร จะมีลักษณะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับกิจกรรมหรือขนาดของธุรกิจยาเสพติดที่ดำเนินอยู่ อาจแบ่งได้ 4 ระดับ คือ³⁴

ระดับที่ 1 คือหัวหน้า เป็นผู้บริหารรับผิดชอบในกิจการทั้งหมด ซึ่งทั่วไปอาจเรียกว่า BOSS มีเพียงคนเดียว บุคคลผู้นี้จะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการ โดยจะมีอาชีพสุจริตอื่นบังหน้า

ระดับที่ 2 ผู้ช่วย หรือ UNDERBOSS มีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล ข่าวสารการดำเนินงาน และรายงานให้หัวหน้าทราบ ตลอดจนมีหน้าที่ในการรับคำสั่ง นโยบายไปดำเนินการ

ระดับที่ 3 หัวหน้าชุดปฏิบัติการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นฉนวน (BUFFER) ระหว่างระดับสูงกับระดับต่ำเป็นการป้องกันและปิดกั้นมิให้เจ้าหน้าที่สืบสวนไปถึงระดับสูง ระดับนี้หากเทียบกับธุรกิจทั่วไปได้แก่ผู้จัดการฝ่ายขาย

ระดับที่ 4 ระดับต่ำสุด หรือผู้ปฏิบัติการ (BOTTOM) ซึ่งจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการตามคำสั่งของระดับสูง

³⁴ เกา สารสิน, ปัญหาการควบคุมยาเสพติดในประเทศไทย การศึกษาเฉพาะกรณีถึงมาตรการและยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคงของชาติ, หน้า 93-94.

3. อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดให้ผลตอบแทนสูงแก่ผู้กระทำความผิด เนื่องจากการลักลอบค้ายาเสพติดมีผลกำไรหลายเท่าตัว จึงสามารถที่จะใช้อำนาจของเงินในการสร้างบริวารเป็นหู เป็นตา หรือใช้เงินซื้ออิทธิพลให้หลุดพ้นจากการจับกุม จึงเป็นที่ล่อใจบุคคลทั่วไปที่จะก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด

4. อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด จะมีอิทธิพลของนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่บ้านเมืองให้ความคุ้มครองในการดำเนินการ การจับกุมตัวผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จึงกระทำได้เฉพาะ ลูกมือที่เป็นผู้ลงมือกระทำความผิด

จากการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ที่สำคัญของอาชญากรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติดคือ เงินหรือรายได้จำนวนมากที่เป็นผลกำไรที่ได้จากการค้ายาเสพติด (ยกเว้นผู้บริโภคยาเสพติด หรือผู้เสพที่ต้องเสียทั้งเงินที่ใช้ยาเสพติด เสียสุขภาพ และต้องมีความผิดตามกฎหมายด้วย) ซึ่งถือว่าเป็นเงินหรือรายได้ที่สกปรก ซึ่งพวกอาชญากรที่เกี่ยวกับยาเสพติด จะนำไปฝากให้สะอาด โดยอาจนำไปฝากที่สถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ หรือนำไปลงทุนในกิจการที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ไปซื้อกิจการโรงแรม ซื้อหุ้น ซื้ออสังหาริมทรัพย์หรือที่ดิน เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งเงินหรือรายได้จากการค้ายาเสพติดนี้ถือว่าเป็นเงินหรือรายได้นอกระบบ ซึ่งไม่มีผลต่อการลงทุนหรือการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแต่อย่างใด เพราะนำเข้ามาฝากในสถาบันการเงินเร็วแล้วก็ถอนออกไปเร็ว ไม่ฝากในระยะเวลาที่นานเหมือนกับเงินในระบบที่เป็นเงินออมของประชาชน หรือเงินกู้ที่เป็นสินเชื่อในการลงทุน

ขณะที่ประชาชนพลโลกต้องได้รับพิษภัยจากยาเสพติด ความเสียหายทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นแก่บ้านเมืองอย่างเหลือคณานับ แต่บรรดานักค้ายาเสพติดก็รวยเอารวยเอา แปลว่า ความร่ำรวยของพวกเขาตั้งอยู่บนความวิบัติของส่วนรวม ประเทศสหรัฐอเมริกาดูเหมือนจะเดือดร้อนมากกว่าประเทศใด ทั้งนี้เนื่องจากเป็นประเทศที่เป็นศูนย์กลางของการค้ายาเสพติดในโลกนี้ ประธานาธิบดีคลินตัน จึงได้เร่งรัดให้ประเทศต่าง ๆ ออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งประเทศไทยก็กำลังรีบเร่งออกกฎหมายดังกล่าวอยู่แล้ว เมื่อครั้งที่ประธานาธิบดีคลินตัน มาเยือนประเทศไทยเมื่อปลายปี พ.ศ. 2539 ก็ได้เร่งรัดให้รัฐบาลไทยเร่งออกกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วยเพราะประเทศไทยมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกว่าเป็นเส้นทางผ่านของยาเสพติดประเภทเฮโรอีนมาช้านานแล้ว ความโด่งดังของประเทศไทยในด้านยาเสพติดทำเอานักการเมืองคนสำคัญต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงไปตาม ๆ กัน อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย

บางคนไปรับโทษจำคุกในคดียาเสพติดอยู่ที่ประเทศออสเตรเลีย อีกคนหนึ่งก็มีคดีเรื่องค้ำกัญชา และถูกส่งตัวไปดำเนินคดีที่ประเทศสหรัฐอเมริกา³⁵

2.2.5 กลุ่มการค้ายาเสพติด

เพื่อที่จะศึกษาให้เข้าใจถึงสภาพปัญหาเสพติดของประเทศไทยได้ละเอียดและชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนใคร่ขอกล่าวถึงกลุ่มบุคคลที่กระทำผิดโดยแบ่งตามประเภทของตัวยาเสพติดดังต่อไปนี้

- กลุ่มการค้าฝิ่นและเฮโรอีน

กลุ่มการค้าฝิ่นมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับท้องถิ่น และระดับในเมือง กลุ่มการค้าฝิ่นในเมืองจะมีการติดต่อซื้อขายกับนักค้าในภาคต่าง ๆ เมื่อมีการสั่งซื้อนักค้าในเมืองจะติดต่อกับกลุ่มนักค้าระดับท้องถิ่นซึ่งมีอยู่มากตามแนวชายแดน เพื่ออาศัยนักค้าท้องถิ่นซื้อฝิ่นจากแหล่งเพาะปลูกฝิ่นดังกล่าวจะลำเลียงจากแนวชายแดนโดยรถยนต์บรรทุกเล็กหรือทยอยลำเลียงโดยรถยนต์โดยสารประจำทาง หรือจ้างบุคคล 3-5 คนลำเลียงฝิ่นคนละ 10-30 กิโลกรัม ทยอยมาโดยรถประจำทาง เพื่อมาส่งแก่ลูกค้าซึ่งอาจจะจัดคนมารับเพื่อนำกลับปลายทาง หรือว่าจ้างบุคคลให้นำไปส่งปลายทางแล้วแต่กรณี ลูกค้าที่ต้องการฝิ่นมีทั้งในประเทศและต่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ มาเลเซียและสิงคโปร์ เพื่อนำไปผลิตเป็นเฮโรอีนอีกชั้นหนึ่ง การลักลอบนำออกจะทำได้ทั้งทางบก โดยทางรถยนต์ รถไฟ หรือโดยบุคคลลำเลียงผ่านชายแดนโดยทางเท้าเข้ามาเลเซีย หรือทางน้ำโดยทางเรือ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรือรับจ้างซึ่งแล่นระหว่างชายแดน ไทย-มาเลเซีย และเรือเล็กซึ่งจะนำไปส่งยังเรือสินค้าที่รอรับอยู่กลางทะเลนำส่งปลายทาง

กลุ่มการค้าเฮโรอีนแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ กลุ่มการค้าเฮโรอีนรายใหญ่ กลุ่มการค้าเฮโรอีนอิสระ ซึ่งเป็นลักษณะการค้าส่ง และประเภทที่ 3 คือการค้ารายย่อย

³⁵ หนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับประจำวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2540, หน้า 5.

กลุ่มการค้าเฮโรอินรายใหญ่ เป็นกลุ่มการค้าที่มีการจัดตั้งเป็นขบวนการขนาดใหญ่ ได้แก่ ขบวนการค้าของชนกลุ่มน้อย เช่น กลุ่มซุนซ่า กลุ่มว้า กลุ่มจีนฮ่อ โดยครอบคลุมปริมาณการค้าตามชายแดนมากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ สำหรับขบวนการค้าของชนกลุ่มน้อยนี้มีการพัฒนาใหญ่โต โดยประเมินจากการขยายตัวของกำลังทหารของทุกกลุ่มและการมีฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงกว่าเดิม ในเขตอิทธิพลของกลุ่มดังกล่าวประกอบด้วย การเพาะปลูกฝิ่นโดยราษฎรในพื้นที่ที่มีการจัดระบบ ซื่อ-ขาย จัดเก็บภาษี และรวมถึงการจัดตั้งโรงงานผลิตได้อย่างมั่นคงตามบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า มีการจัดตั้งบุคคลในเขตเมืองโดยแบ่งบทบาทหน้าที่ของบุคคลในกลุ่มเพื่อค้ายาเสพติด จัดระบบการเงิน การทหารเพื่อคุ้มครอง ฯลฯ มีขอบข่ายการค้าเชื่อมโยงทั้งในเขตชายแดน กรุงเทพมหานคร และต่างประเทศ มีกระบวนการขนส่งเป็นของตนเอง ตั้งแต่การลำเลียงฝิ่นจากพื้นที่เพาะปลูกมายังโรงผลิต ลำเลียงเฮโรอินจากโรงผลิตมายังเขตชายแดนเข้า ในเมือง การลำเลียงส่งให้ลูกค้าในพื้นที่ต่าง ๆ จนถึงการส่งออกให้แก่ลูกค้าในต่างประเทศโดยมีการจัดการบรรจุ และดำเนินการวิธีขนส่งที่แน่นอน ผ่านพิธีการส่งออกโดยพ้นจากการตรวจค้นจับกุมของเจ้าหน้าที่

กลุ่มการค้าอิสระ เป็นการค้าของกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้เชื่อมโยงใหญ่โตเท่ากับกลุ่มการค้ารายใหญ่ หากแต่มีลักษณะอิสระ รวมตัวกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก บางกลุ่มมีศักยภาพในการจัดตั้งโรงผลิตเป็นของตนเองและจ่ายค่าคุ้มครองให้กับกลุ่มการค้ารายใหญ่ กลุ่มเหล่านี้จะจำหน่ายเฮโรอินตามความต้องการของลูกค้ารายใดก็ได้ ไม่มีการผูกขาดการค้ากับผู้หนึ่งผู้ใด กระบวนการอาจสิ้นสุดเมื่อนำเฮโรอินส่งให้ถึงมือลูกค้าซึ่งมารับที่เขตในเมืองติดชายแดน ไม่มีการจัดระบบการขนส่งลำเลียงเหมือนกลุ่มการค้ารายใหญ่ ในปัจจุบันกลุ่มการค้าอิสระมีเป็นจำนวนมากขึ้นตามความต้องการยาเสพติด ซึ่งทวีมากขึ้นและไม่มีภาระผูกพันต่อการซื้อขายมากมาย ทำให้ดำเนินการได้สะดวก

การค้ารายย่อย เป็นการค้าแก่ลูกค้าซึ่งเป็นผู้เสพ นักค้ารายย่อยจะรับซื้อเฮโรอินจากนักค้ารายใหญ่ เพื่อนำมาแบ่งจำหน่ายเป็นหน่วยย่อย ๆ เช่น บิ๊ก ห่อ หลอด ขึ้นกับความต้องการและกำลังซื้อของลูกค้า เป็นการค้าในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตามชุมชนผู้มีรายได้น้อย มีการแบ่งเขตการจำหน่ายเป็นของตนเอง พื้นที่จำหน่ายเหล่านี้มีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

และอาจจะเป็นกิจการส่วนหนึ่งของอาชญากรรมองค์กรกลุ่มใหญ่ประจำพื้นที่นั้น หรือเป็นเพียงกิจการของคนกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งค้าเป็นอิสระไม่อยู่ใต้ระบบองค์กรใด ๆ ก็ได้³⁶

- กลุ่มการค้ากัญชา

ในปัจจุบันการลักลอบเพาะปลูกกัญชามีการกระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ที่พบลักลอบปลูกมากที่สุดและคุณภาพดีที่สุดคือ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังมีการทะลักเข้าของกัญชาจากประเทศข้างเคียงเข้าไทยเพื่อส่งต่อไปยังต่างประเทศ ทั้งนี้ เพราะไทยมีระบบการคมนาคมขนส่งที่ดีสะดวกต่อการขนส่ง แม้จะมีการสกัดกั้นของเจ้าหน้าที่อย่างเข้มงวดก็ตาม ก็ยังพบว่ามีกัญชาลักลอบส่งออกจากไทยในปริมาณครั้งละมาก ๆ

ลักษณะกลุ่มการค้ากัญชา แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

กลุ่มการค้าแบบองค์กรแต่เดิมการค้ากัญชามีลักษณะเป็นเพียงการค้าระดับกลาง การค้ารายย่อยมีลักษณะแบบค้าทั่ว ๆ ไป ซึ่งจำหน่ายแก่ลูกค้ารายหนึ่งรายใดก็ได้ที่แสดงความจำนงต้องการซื้อกัญชา แต่ในช่วงระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา การค้ากัญชาได้พัฒนาการจัดการเป็นระบบ มีการจัดแบ่งหน้าที่กันทำงานโดยกลุ่มบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากมีนายทุนต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมที่สำคัญ ทำให้เกิดการดำเนินงานเป็นระบบขึ้นดังกล่าว โดยกำหนดปริมาณความต้องการรับซื้อกัญชาเป็นปี บางกลุ่มปีละประมาณ 100-120 ตัน ได้รับเงินทุนสนับสนุนล่วงหน้าประมาณ 1 ใน 3 ของอัตราการซื้อขายกัญชา มีระบบการสั่งซื้อจัดหา บรรจุส่งออก และการชำระเงินที่ดี โดยอาศัยความร่วมมือของนักค้ากัญชาในไทยดำเนินการ ตลาดการค้ากัญชาส่วนใหญ่จะอยู่ที่สหรัฐอเมริกา แคนาดา และออสเตรเลีย

³⁶ ภิญญู ทองชัย, “ปัญหาทางกฎหมายในการนำตัวผู้กระทำความผิดในลักษณะองค์กรอาชญากรรมมาลงโทษ ศึกษาเฉพาะกรณีการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด,” ในเอกสารการประกอบการนำเสนอรายงานของการศึกษาวิชาบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532), หน้า 26-27.

การค้าขายย่อยในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีลักษณะการซื้อขายเช่นเดียวกับการค้าเฮโรอีนรายย่อย คือเป็นการค้าให้กับผู้เสพ³⁷

- กลุ่มการค้ายาบ้า

การค้ายาบ้าในประเทศไทยเริ่มจากการจัดหาสารเคมี และน้ำยาเคมีที่ใช้ในการผลิต รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์และนักเคมีที่จะอำนวยความสะดวก จากนั้นจะผลิตหัวเชื้อยาบ้า เมื่อได้หัวเชื้อแล้วกลุ่มผู้ผลิตจะจำหน่ายให้กับผู้ผลิตอัดเม็ดรายใหญ่ หรืออาจจำหน่ายแก่คนกลางที่จะรับซื้อไปจำหน่ายต่อให้กับผู้ผลิตอัดเม็ดรายย่อยอีกต่อหนึ่ง เพื่อนำไปอัดเม็ดแล้วจำหน่ายต่อให้กับผู้ค้าส่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเอเยนต์ในภูมิภาค หรือผู้ค้าส่งในกรุงเทพมหานคร หรืออาจจำหน่ายกลับไปให้กับกลุ่มผู้ผลิตหัวเชื้อนำเม็ดยาไป จำหน่ายให้กลุ่มลูกค้าของตน จากนั้นจึงมีการจำหน่ายให้กับผู้ค้าปลีกและผู้บริโภคต่อไป สำหรับการจำหน่ายให้ผู้ค้าปลีกนั้น ผู้ค้าปลีกมักจะจำหน่ายให้กับสถานบริการน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านขายยา เพื่อจำหน่ายแก่ลูกค้า ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ผู้ใช้แรงงานโดยเฉพาะคนชั้นบรรดกรทุก³⁸

จากการศึกษา ผู้เขียนพบว่ากลุ่มการค้ายาเสพติดที่มีปัญหายุ่งยากในการปราบปรามมากที่สุดในปัจจุบันคือ กลุ่มการค้ายาบ้า ทั้งนี้ เนื่องจากการค้ายาบานั้นลงทุนต่ำแต่ให้ ผลกำไรสูงมากกว่าการค้าเฮโรอีน ดังนั้นจึงมีผู้ที่หลงผิดเข้ามากระทำความผิดเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ก็เพื่อหวังเงินรายได้จากการค้ายาบานั้นเอง ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าการค้ายาบ้าเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ผู้กระทำความผิดที่ถูกจับกุมได้นั้นนอกจากประชาชนทั่วไปแล้ว ยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนด้วย เช่น ตำรวจ ทหาร ครูหรืออาจารย์ในโรงเรียนของรัฐบาล เหล่านี้เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือการที่กลไกของรัฐไม่มีประสิทธิภาพในการปราบปราม กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่ในการปราบปรามจับกุมผู้กระทำความผิดละเว้นไม่จับกุมผู้กระทำความผิด โดยการรับผลประโยชน์หรือเงินทองจากกลุ่มการค้ายาบ้า ทำให้รัฐบาลปัจจุบันต้องประกาศนโยบายปราบ

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27-28.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 28-29

ปรามยาบ้ำอย่างจริงจัง โดยการเร่งรัดให้กรมตำรวจดำเนินการจับกุมปรามปรามโดยไม่ต้องเกรงกลัวอิทธิพลใด ๆ ทั้งสิ้น และได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2540 เป็นปีที่ปลอดยาเสพติด ซึ่งที่นายอินดีว่า รัฐบาลได้แสดงถึงความจริงใจในการแก้ไขปัญหายาบ้า โดยการที่กรมตำรวจได้มีคำสั่งด่วน ย้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน จำนวน 31 นาย ที่มีส่วนพัวพันยาบ้าให้พ้นหน้าที่ในการปรามปรามไปทำหน้าที่ธุรการที่ไม่สามารถให้คุณให้โทษกับประชาชนได้³⁹

อีกประเด็นหนึ่งที่ควรจะได้รับแก้ไขในระดับรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยก็คือ ระหว่างที่พวกนักค้ายาบ้าได้ถูกจับกุมและรับการประกันตัวออกไปนั้น การค้ายาบ้ำยิ่งจะเร่งเพื่อหาเงินมาสู้คดี ตรงนี้รัฐบาล กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม จะออกระเบียบมาให้เด็ดขาดว่าในกรณีผู้ค้า ห้ามประกันเด็ดขาดจะได้หรือไม่ และรวมไปถึงคณะกรรมการขอพระราชทานอภัยโทษ ที่มีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานนั้น ออกระเบียบมาให้ชัดเจนก็น่าจะเป็นการช่วยอีกทางหนึ่ง คือ ทุกคดียาเสพติดจะไม่มีการขอพระราชทานอภัยโทษ⁴⁰ ทั้งนี้ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ไม่เช็ดหลาบและมักจะหันไปค้ายาบ้ำอีก

2.2.6 ขั้นตอนการค้ายาเสพติดของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก (ผู้ต้องขังในเรือนจำ)

ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงรายละเอียดและลำดับขั้นต่าง ๆ ในการค้ายาเสพติดของผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ทั้งผู้ค้ารายใหญ่ ผู้ค้ารายย่อย และผู้ล่าเลี้ยง หรือมีอชน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดพฤติกรรมขั้นตอนในการกระทำความผิดโดยชัดเจน โดยเฉพาะการซื้อยาเสพติด ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้⁴¹

³⁹ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันที 15 มกราคม พ.ศ. 2540, หน้า 1.

⁴⁰ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันที 16 มกราคม พ.ศ. 2540, หน้า 3.

⁴¹ สำนักงาน ป.ป.ส., รายงานการวิจัย เรื่อง อาชญากรรม : การค้ายาเสพติด

2.2.6.1 กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่

- ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม และการเข้าสู่วงการค้ายาเสพติด

ผู้ค้ารายใหญ่ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับ ป.1-ป.4 ประกอบอาชีพส่วนตัวหรือค้าขาย มีรายได้น้อย ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ เชียงราย เหตุผลที่มาทำการค้ายาเสพติดส่วนใหญ่มีความคิดว่า การค้ายาเสพติดสามารถทำรายได้ได้ดีกว่าการประกอบอาชีพสุจริตอื่น ๆ เริ่มเข้ามาทำการค้ายาเสพติดจากการมีผู้ชักชวน โดยบุคคลเหล่านี้จะเป็นเพื่อนหรือผู้ที่รู้จักกันนาน แต่มีบางรายจะพยายามเข้ามาทำความรู้จักและตีสนิทในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ แล้วจะชักชวนให้ทำการค้ายาเสพติด โดยจะพยายามพูดให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการค้าซึ่งเป็นจำนวนเงินมหาศาลโดยใช้เวลาและการลงทุนเพียงเล็กน้อย การเข้ามาทำความรู้จักและตีสนิทเพื่อชักชวนให้ทำการค้ายาเสพติดนั้นบางรายจะเข้ามาในรูปแบบของนักพนันชักชวนให้เล่นการพนัน เทียบเต๋ และใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือย ซึ่งในระยะแรก ๆ ผู้ชักชวนจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้ แต่ต่อมาจะเป็นการให้กู้ยืมแทน และเมื่อเกิดหนี้สินมากขึ้น ๆ จึงชักชวนให้ทำการค้ายาเสพติดเพื่อนำเงินมาใช้หนี้ หรือก่อนที่จะทำการค้ายาเสพติดผู้ค้ารายใหญ่บางรายประกอบธุรกิจแล้วเกิดการขาดทุน หรือมีปัญหาเรื่องอื่น ๆ ด้านการเงิน ผู้ชักชวนจะทำที่เป็นเห็นอกเห็นใจในปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วหาโอกาสชักชวนให้ทำการค้ายาเสพติดในที่สุด โดยผู้ชักชวนให้ทำการค่านั้นจะเป็นผู้หาแหล่งยาเสพติดหรือลูกค้าให้ หรือบางครั้งจะบอกวิธีติดต่อหรือแนะนำให้รู้จักกับบุคคลที่จะพาไปยังแหล่งยาเสพติดหรือลูกค้า

- ขั้นตอนต่าง ๆ ในการค้ายาเสพติดของผู้ค้ารายใหญ่

ก. การติดต่อ

เมื่อมีการตกลงซื้อขายยาเสพติดระหว่างผู้ค้ารายใหญ่กับลูกค้าแล้ว ผู้ค้ารายใหญ่จะส่งของหรือรับของมาจากแหล่งยาเสพติดซึ่งมักอยู่ทางภาคเหนือของประเทศโดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย ผู้ค้ารายใหญ่บางรายจะติดต่อมายังแหล่งก่อนเพื่อให้ทางแหล่งจัดหายาเสพติดไว้ให้เพียงพอตามที่ต้องการ จะมีการตกลงราคา นัดหมายสถานที่ วิธีการวันเวลาในการรับส่งยาเสพติด มีผู้ค้ารายใหญ่บางรายที่ไม่ได้ติดต่อไปยังแหล่งให้เตรียมของไว้ล่วงหน้า แต่จะเดินทางไปที่แหล่งเลยถ้าแหล่งยาเสพติดนั้น ๆ สามารถจัดหายาเสพติดได้ตลอดเวลา

ข. การเดินทาง

ในการเดินทางไปรับยาเสพติดจำนวนมากจะเดินทางไปรับด้วยตนเอง มีเพียงบางรายเท่านั้นที่จ้างให้ผู้อื่นไปรับแทน ส่วนพาหนะที่ใช้ในการเดินทางโดยทั่วไปจะใช้รถส่วนตัวและรถโดยสารประจำทาง ในกรณีที่ผู้ค้ารายใหญ่ ผู้ค้าที่แหล่งยาเสพติด หรือทั้งสองฝ่ายจ้างให้ผู้อื่นเป็นผู้รับ หรือส่งยาเสพติด อาจมีการใช้รหัสโต้ตอบกันหรือมีการแสดงสัญลักษณ์ให้รู้ว่า จะรับหรือส่งยาเสพติดกับใครเพื่อจะได้รับหรือส่งของไม่ผิดตัว

ค. การซุกซ่อนยาเสพติด

หลังจากที่รับยาเสพติดจากแหล่งยาเสพติดแล้ว จะทำการซุกซ่อนยาเสพติดเพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ตรวจจับได้ กรณีที่ผู้ค้ารายใหญ่ใช้รถส่วนตัวในการเดินทางมักจะซุกซ่อนยาเสพติดไว้ตามส่วนต่าง ๆ ของรถ เช่น ในเบาะที่นั่ง พรมปูพื้น ภายในบานประตู ยางอะไหล่ ท่อระบายอากาศ หม้อกรองอากาศ ฯลฯ หรือทำเป็นช่องลับไว้ซุกซ่อนยาเสพติดโดยเฉพาะ มีผู้ค้ารายใหญ่บางรายจะนำยาเสพติดใส่ถุงหรือกล่องวางไว้ในรถโดยไม่มีการซุกซ่อน สำหรับกรณีที่เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง มักจะซุกซ่อนยาเสพติดไว้ในสัมภาระต่าง ๆ เช่น กระเป๋าเสื้อผ้า กล่องกระดาษ ฯลฯ มีเพียงบางรายที่ไม่มีมีการซุกซ่อนเลยเพียงแค่นำยาเสพติดลงในกระเป๋า กล่อง หรือถุงโดยไม่มีสิ่งอื่นปกปิด

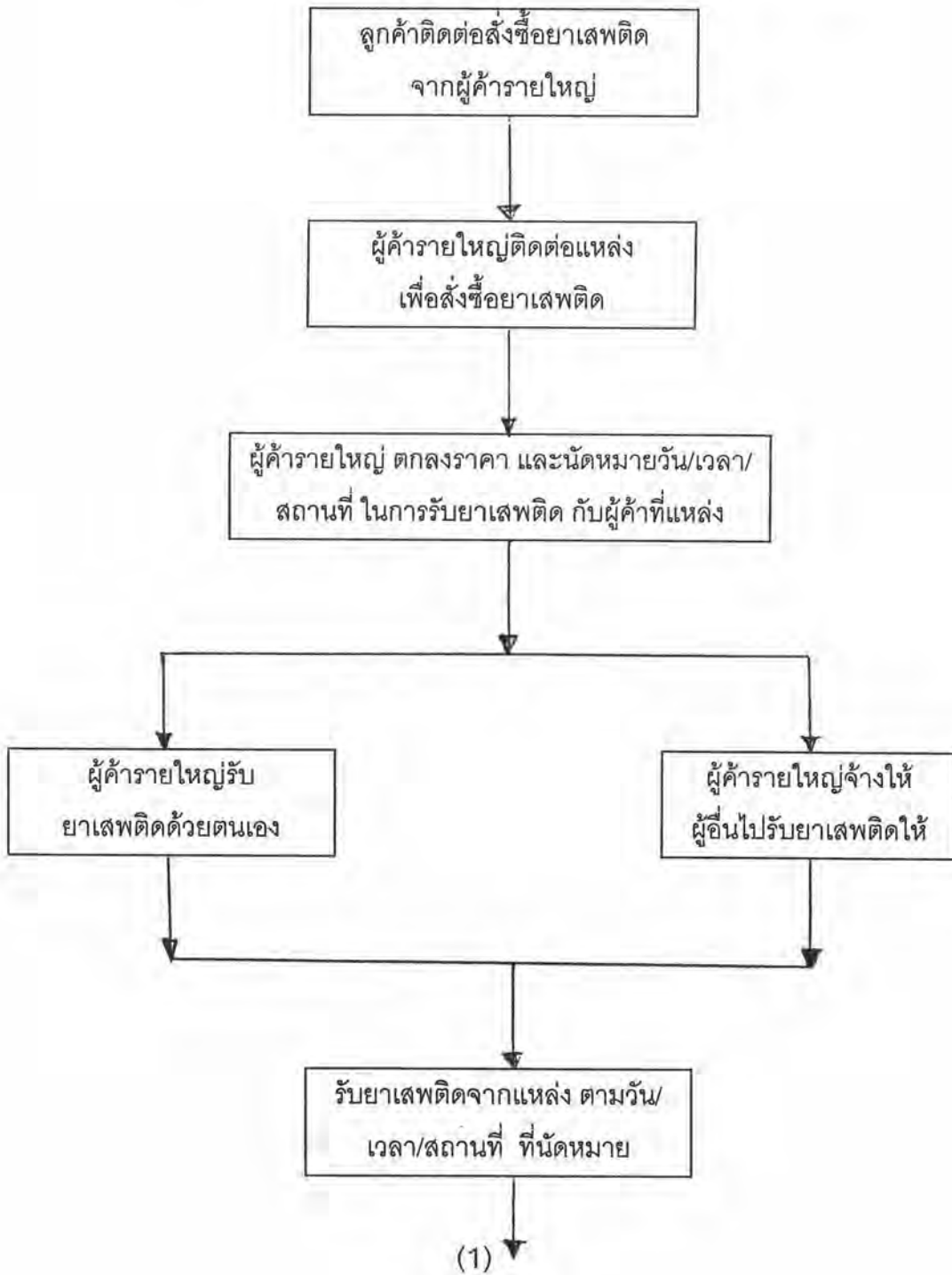
ง. การเก็บซุกซ่อนยาเสพติดเพื่อรอจำหน่าย

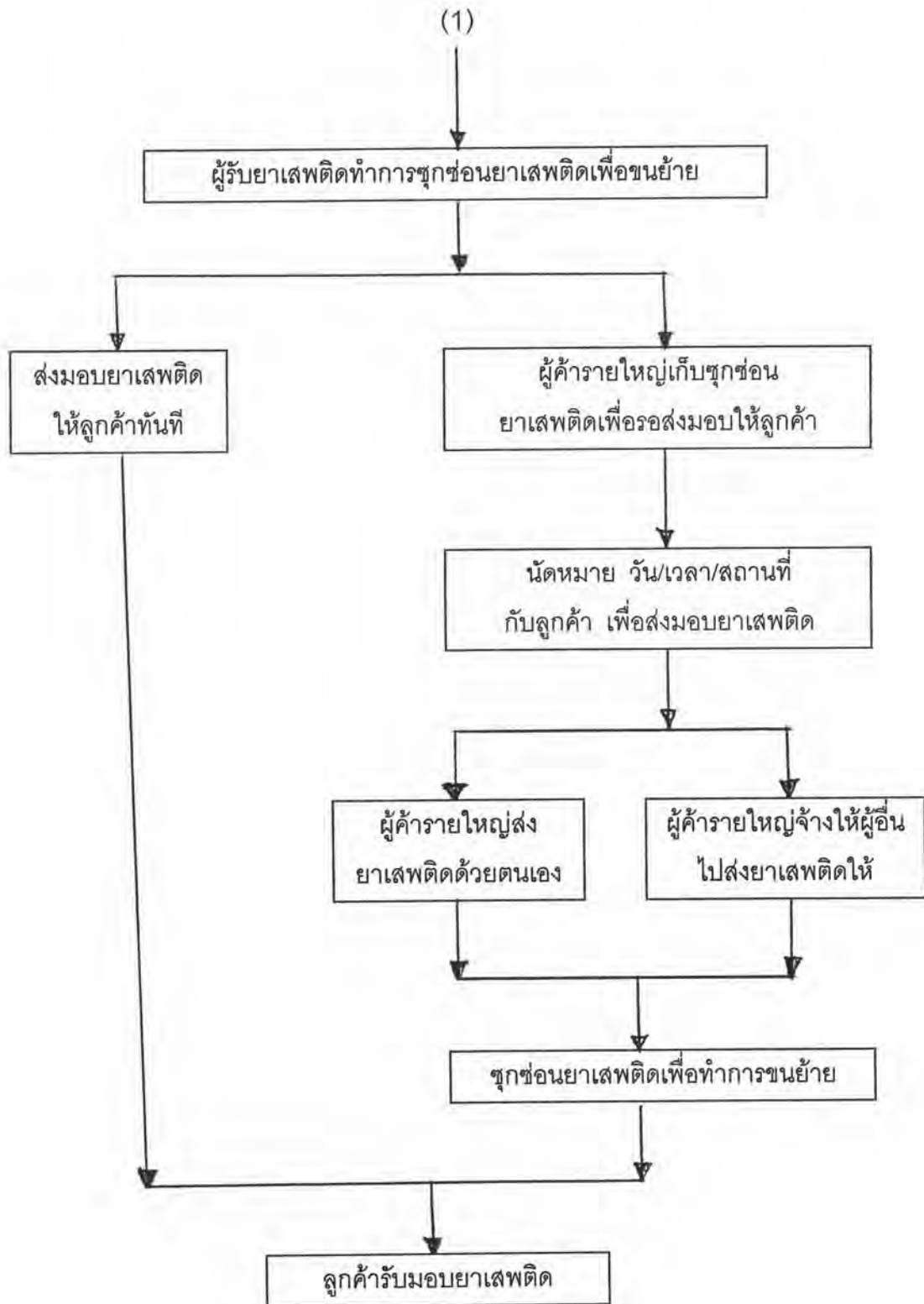
ผู้ค้ารายใหญ่ส่วนใหญ่รับยาเสพติดมาเป็นตัวใหญ่แล้วส่งให้ลูกค้าโดยไม่มีการแบ่งบรรจุ มีเพียงบางรายที่นำมาแบ่งบรรจุเป็นหน่วยย่อยคือ รับยาเสพติดมาเป็นตัวแล้วแบ่งเป็นออนซ์ หรือหนักแล้วค่อยจำหน่ายให้ลูกค้า ผู้ค้าบางรายมีการสั่งยาเสพติดมาครั้งละมาก ๆ โดยจะซุกซ่อนไว้ในบริเวณบ้านเป็นส่วนใหญ่ บางรายจะเช่าสถานที่อื่นไว้ต่างหาก และจ้างให้บุคคลอื่นเฝ้ายาเสพติดให้ สามารถจำหน่ายให้ทันทีเมื่อลูกค้าต้องการ

จ. การจำหน่ายยาเสพติดให้ลูกค้า

สำหรับการจำหน่ายยาเสพติดให้ลูกค้า นั้น ผู้ค้ารายใหญ่จะทำการติดต่อนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ที่จะไปส่งของให้ลูกค้าก่อนล่วงหน้า ผู้ค้าจะทำการซุกซ่อนยาเสพติดก่อนจะนำไปให้ลูกค้า โดยส่วนใหญ่จะซุกซ่อนไว้ในสัมภาระต่าง ๆ เช่น กระเป๋าเสื้อผ้า กล่องสิ่งของต่าง ๆ เป็นต้น แต่มีบางรายจะไม่ซุกซ่อนยาเสพติดเลย เมื่อถึงวันเวลาที่นัดหมายผู้ค้ารายใหญ่ส่วนใหญ่จะเดินทางไปส่งยาเสพติดให้ลูกค้าด้วยตนเอง โดยมักจะใช้รถส่วนตัวเป็นพาหนะในการลำเลียงยาเสพติด มีบางรายที่จ้างให้บุคคลอื่นไปส่งยาเสพติดแทนแต่ต้องมีการนัดหมายกับลูกค้าไว้ก่อนว่าใครจะเป็นผู้ส่งมอบ ยาเสพติดให้ลูกค้า

แผนภาพแสดงขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการค้าของผู้ค้ารายใหญ่

2.2.6.2 กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย

- ลักษณะเศรษฐกิจและสังคม และการเข้าสู่วงการค้ายาเสพติด

ผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่ ได้รับการศึกษาในระดับ ป.1-ป.4 ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้น้อย มีที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นชุมชนแออัด หรือห้องแถว ไม่มีพาหนะเป็นของตนเอง ผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่เสพยาเสพติดก่อนเข้ามาทำการค้า ดังนั้นเหตุผลสำคัญที่ผู้ค้ารายย่อยเข้ามาทำการค้ายาเสพติดก็คือ ต้องการนำเงินมาซื้อยาเสพติดเพื่อเสพ บางรายทำเพราะเห็นว่าการค้ายาเสพติดทำรายได้ได้ดีกว่าทำงานสุจริตอื่น ๆ มีผู้ค้ารายย่อยเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ทำการค้าเพราะรายได้จากการประกอบอาชีพสุจริตไม่พอใช้จ่ายภายในครอบครัว ก่อนที่จะทำการค้ายาเสพติดผู้ค้ารายย่อยซื้อยาเสพติดในปริมาณไม่มากนัก เพราะใช้เสพเพียงอย่างเดียวโดยซื้อจากเพื่อนหรือผู้ชายบริเวณใกล้ ๆ บ้าน เมื่อคิดที่จะทำการค้ายาเสพติดซึ่งจำเป็นต้องหาซื้อยาเสพติดในปริมาณที่มากขึ้น จึงต้องหาแหล่งยาเสพติดที่จะขยายยาเสพติดให้ในปริมาณที่มาก โดยในระยะแรกจะติดต่อกับเพื่อนหรือผู้ชายยาเสพติดบริเวณใกล้ ๆ บ้านให้นำยาเสพติดจากแหล่งยาเสพติดมาให้พอสักกระยะหนึ่งก็จะไปเอายาเสพติดจากแหล่งยาเสพติดมาขายเอง โดยให้เพื่อนหรือคนรู้จักแนะนำหรือพาไปรู้จักกับผู้ชายที่แหล่งยาเสพติด

- ขั้นตอนต่าง ๆ ในการค้าของผู้ค้ารายย่อย

ก. การติดต่อซื้อขายยาเสพติดจากแหล่ง

การซื้อขายยาเสพติดจากแหล่งยาเสพติดนั้น ผู้ค้าที่แหล่งจะรออยู่บริเวณใกล้ ๆ บ้าน หรือบริเวณที่ชุกชอนยาเสพติดซึ่งเป็นจุดนัดหมายกับผู้ค้ารายย่อย ผู้ค้ารายย่อยจะจ่ายเงินให้กับผู้ค้าที่แหล่งก่อน (บางรายอาจจะจ่ายเงินหลังจากรับของไปแล้ว) และจะรออยู่บริเวณจุดนัดหมายหลังจากนั้นผู้ค้าที่แหล่งจะนำยาเสพติดจากบริเวณที่ชุกชอนมาให้ มีผู้ค้ารายย่อยเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไปซื้อยาเสพติดถึงบ้านผู้ค้าที่แหล่งเลย ผู้ค้ารายย่อยบางรายจะจ้างผู้เสพหรือเด็กไปซื้อยาเสพติดมาให้

ข. การชุกชอนและขนย้ายยาเสพติดออกจากแหล่ง

ผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่จะใช้รถมอเตอร์ไซด์เป็นพาหนะในการขนย้าย ยาเสพติดออกจากแหล่ง มีบางรายเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง แต่ถ้าแหล่งอยู่ไม่ไกลนักก็จะเดินไป หลังจากที่ได้รับยาเสพติดจากแหล่งแล้วผู้ค้ารายย่อยก็จะชุกชอนไว้กับตัว เช่น เหน็บไว้ ที่เอว ชอนไว้ในกางเกงใน เสื้อผ้า หรือถ้าเป็นผู้หญิงก็จะเหน็บไว้ที่เสื้อชั้นใน เป็นต้น หรือชุกชอนไว้ในพาหนะที่ใช้ลำเลียง เช่น ถ้าเป็นมอเตอร์ไซด์จะชุกชอนในถังน้ำมัน หรือใต้เบาะที่นั่ง

ค. การแบ่งบรรจุและชุกชอนเพื่อรอจำหน่าย

ผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่จะทำการแบ่งบรรจุยาเสพติดเป็นหน่วยย่อยก่อนจำหน่าย เช่น ผู้ค้าเฮโรอีนรายย่อยมักซื้อเฮโรอีนเป็นแหนบหรือบีก แล้วจะแบ่งบรรจุเป็นฝา หรือตัว (หลอดกาแฟ) โดยเฮโรอีน 1 บีกจะแบ่งได้ประมาณ 20-50 ตัว (หลอดกาแฟ) เมื่อแบ่งบรรจุเรียบร้อยแล้วส่วนใหญ่จะชุกชอนยาเสพติดไว้บริเวณบ้าน (ภายในบ้านหรือรอบ ๆ บ้าน หรือบริเวณที่ไม่ไกลจากบ้านมากนัก) เช่น ใต้ถุนบ้าน หลังคา ฝาบาน ใต้กระถางต้นไม้ ในสวนแถวบ้าน ช้างถนนหรือตามทางเดินในพงหญ้า ฯลฯ บางรายจะเช่าห้องไว้สำหรับแบ่งบรรจุและชุกชอนต่างหาก

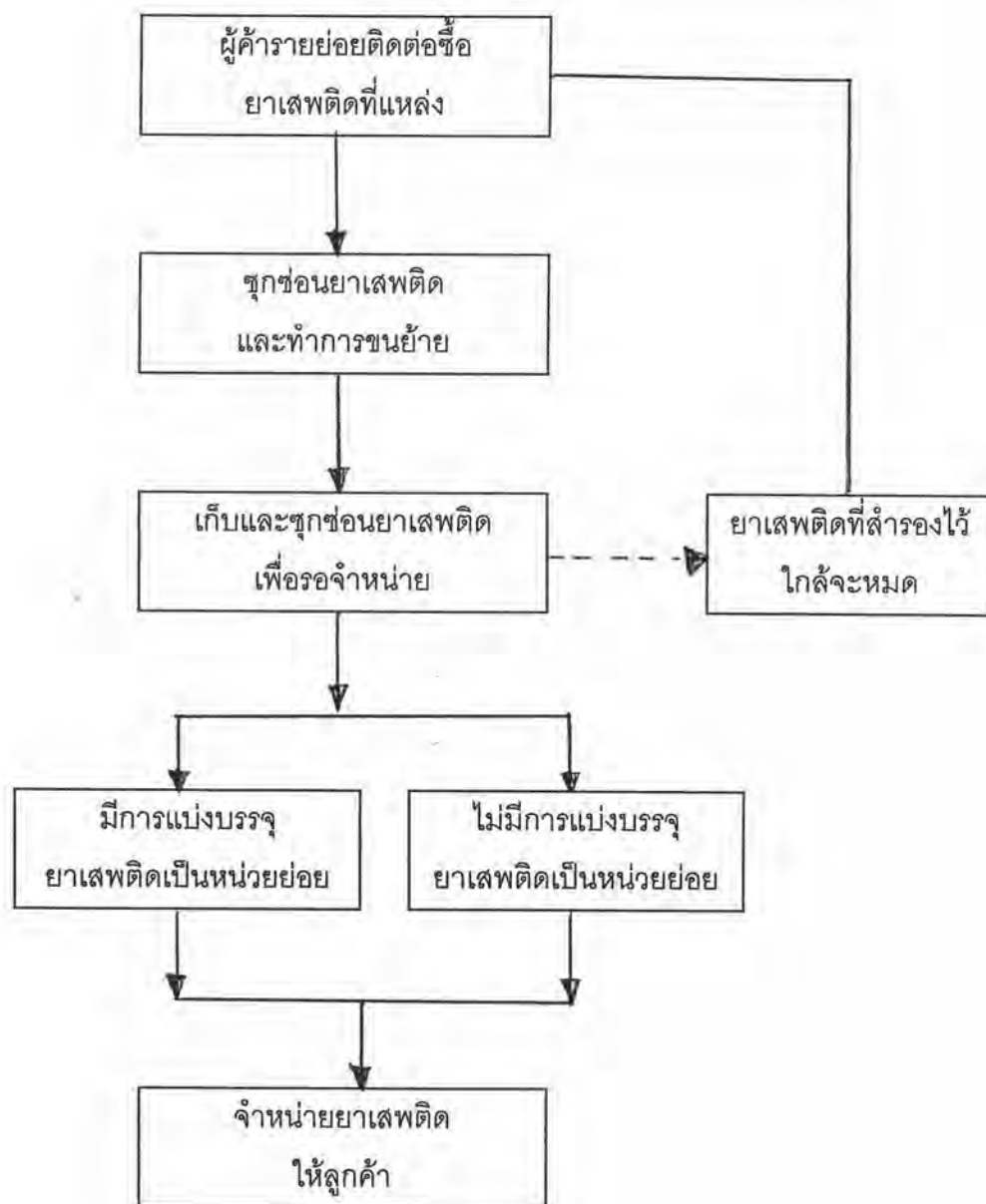
ง. การจำหน่ายยาเสพติดให้ลูกค้า

ผู้ค้าเฮโรอีนรายย่อยส่วนใหญ่จะจำหน่ายเฮโรอีนเป็นตัว (หลอดกาแฟ) แต่บางครั้งลูกค้าก็จะมาขอซื้อเป็นฝาหรือบีก สำหรับราคาขายยาเสพติดของผู้ค้ารายย่อยแต่ละรายอาจไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับปริมาณยาเสพติด ระยะทางระหว่างแหล่งยาเสพติดกับบริเวณที่ผู้ค้ารายย่อยจำหน่าย หรือขึ้นอยู่กับความเสี่ยงในการหลบหลีกการตรวจจับของเจ้าหน้าที่ สำหรับจุดนัดหมายลูกค้าของผู้ค้ารายย่อย ได้แก่ ร้านกาแฟบริเวณซอยเข้าบ้านของลูกค้าริมทางรถไฟ เป็นต้น ซึ่งผู้ค้ารายย่อยมักจะไม่ย้ายสถานที่นัดหมาย และจุดนัดหมายนี้เป็นบริเวณที่ไม่ไกลจากบ้านของผู้ค้ามากนัก แต่ก็มีผู้ค้ารายย่อยบางรายที่ให้ลูกค้ามาซื้อยาเสพติดที่บ้านตนเองเลย กรณีที่ผู้ค้ารายย่อยไม่ได้ให้ลูกค้ามาซื้อยาเสพติดที่บ้านตนเอง ผู้ค้าจะนำยาเสพติดส่วนที่เตรียมจำหน่ายให้ลูกค้ามาชุกชอนบริเวณจุดนัดหมาย แล้วรอลูกค้ามาซื้อ เมื่อลูกค้ามาลูกค้าบางรายก็จะส่งรหัสให้ผู้ค้า เช่น ชูนิ้วตามปริมาณยาเสพติดที่ต้องการ หรือลูกค้าบอกผู้ค้าว่า “มาเอาปลา” ก็เป็นอันรู้กัน

เมื่อลูกค้าจ่ายเงินให้ผู้ค้าแล้ว ผู้ค้าก็จะเดินไปเอายาเสพติดจากจุดที่ชุกชอนมาให้ลูกค้า หรือผู้ค้าจะบอกที่ชุกชอนของแล้วให้ลูกค้าไปหยิบเอาเอง ผู้ค้าบางรายจะชุกชอนยาเสพติดไว้กับตัว เมื่อลูกค้าจ่ายเงินก็จะส่งยาเสพติดให้ลูกค้าทันที แต่มีพฤติกรรมอื่นนอกเหนือจากนี้อีก เช่น ผู้ค้ารายย่อยจะจ้างเด็กแถวบ้านให้รอลูกค้าที่จุดนัดหมายโดยตนเองรออยู่ที่บ้าน เมื่อลูกค้ามาก็จะส่งของกับเด็กและจ่ายเงินเด็กก็จะเอาเงินไปให้ผู้ค้าซึ่งรออยู่ที่บ้าน แล้วจึงรับยาเสพติดจากผู้ค้าไปส่งให้ลูกค้าที่จุดนัดหมายนั้น มีผู้ค้าบางรายที่จ้างให้ผู้เสพฝ้ายาเสพติดและให้ขายให้ด้วยแล้วให้ผู้เสพคนนั้นนำเงินมาให้ภายหลัง

กรณีที่มิบุคคลแปลกหน้ามาขอซื้อยาเสพติด ผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่จะไม่ยอมขายให้ เพราะไม่แน่ใจว่าบุคคลนั้นเป็นสายของตำรวจหรือไม่ นอกจากนี้จะมีเพื่อนหรือลูกค้าประจำแนะนำมาหรือพามาจึงจะยอมขายให้ ผู้ค้ารายย่อยจะทำการจำหน่ายเช่นนี้เรื่อยไปจนกว่ายาเสพติดที่แบ่งบรรจุไว้ใกล้หมดจึงจะไปยังแหล่งยาเสพติดเพื่อนำมาจำหน่ายต่อไป

แผนภูมิแสดงขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการค้าของผู้ค้ารายย่อย

2.2.6.3 กลุ่มผู้ล่าเลี้ยงยาเสพติด

- ลักษณะเศรษฐกิจและสังคม และการเข้าสู่การค้ายาเสพติด

ผู้ล่าเลี้ยงส่วนใหญ่มีการศึกษาค่อนข้างต่ำหรือไม่ได้รับการศึกษา มีอาชีพรับจ้าง รายได้น้อย อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดทางภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย กรณีที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะอยู่ในชุมชนแออัดหรือห้องแถว ผู้ล่าเลี้ยงส่วนใหญ่ไม่มีพาหนะเป็นของตนเอง สาเหตุที่เข้ามารับจ้างล่าเลี้ยงยาเสพติดเพราะเห็นว่าได้รายได้ดีใช้เวลาเพียงระยะสั้น ๆ แต่มีบางรายที่ทำเพราะมีปัญหาด้านการเงิน การเข้าสู่วงการในระยะแรกเพื่อนหรือบุคคลที่รู้จักซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในวงการค้ายาเสพติดจะชักชวนให้ทำโดยเพื่อนจะเป็นผู้ว่าจ้างหรือเพื่อนเป็นผู้แนะนำให้รู้จักกับผู้ว่าจ้าง

- ขั้นตอนต่าง ๆ ในการล่าเลี้ยงยาเสพติด

พฤติกรรมการค้าเลี้ยงยาเสพติดมี 2 กรณี กรณีแรกเป็นการล่าเลี้ยงเพื่อนำยาเสพติดไปส่งให้กับลูกค้าของผู้ว่าจ้าง อีกกรณีหนึ่งคือ การล่าเลี้ยงเพื่อรับยาเสพติดมาให้ผู้ว่าจ้างสำหรับกรณีที่ล่าเลี้ยงเพื่อนำยาเสพติดไปส่งให้ลูกค้าของผู้ว่าจ้าง มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ก. รับยาเสพติดและทำการชุกซ่อน

เมื่อผู้ว่าจ้างทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ ในการส่งยาเสพติดกับผู้รับแล้วผู้ว่าจ้างจะบอกรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะบุคคลที่จะมารับยาเสพติด ตลอดจนจรรยาบรรณต่าง ๆ ที่ใช้ในการติดต่อ (ถ้ามี) ระหว่างผู้ล่าเลี้ยงกับผู้รับยาเสพติด ในกรณีที่มีการว่าจ้างให้ล่าเลี้ยงยาเสพติดในระยะทางไกล ๆ เช่น จากภาคเหนือลงมากรุงเทพฯ หรือจากภาคเหนือลงภาคใต้หรือบางรายจะจ้างให้ล่าเลี้ยงจากกรุงเทพฯ ไปต่างประเทศผู้ว่าจ้างจะจัดการเรื่องการชุกซ่อนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่ารถทัวร์ ค่ารถไฟ ค่าตัวเครื่องบิน ทำหนังสือเดินทาง ตลอดจนค่าที่พักต่าง ๆ สำหรับการชุกซ่อนยาเสพติดก่อนที่จะล่าเลี้ยง ส่วนใหญ่จะชุกซ่อนยาเสพติดอยู่กับตัว เช่น ใช้สแตยรัดหน้าท้อง ชุกซ่อนในกางเกงชั้นใน เสื้อชั้นใน รองเท้าซึ่งสั่งทำพิเศษ ใช้ผ้ารัดตามขาอ่อนและน่อง หรือชุกซ่อนในสัมภาระต่าง ๆ เช่น กระเป๋าเดินทาง ซึ่งทำเป็นชั้นพิเศษสำหรับชุกซ่อน ผู้ล่าเลี้ยงบางรายชุกซ่อนโดยการกลืนลงท้อง สอดใส่ทางทวารหนัก หรือช่องคลอด ซึ่งในกรณีหลังจะต้องมีการใช้อุปกรณ์ เช่น ถุงยางอนามัย หรือปลายถุงมือยางในการห่อหุ้ม และมีการฝึกหัดการสอดใส่ให้เกิดความชำนาญและความเคยชิน

ข. เดินทางไปจุดนัดหมาย

เมื่อถึงวันนัดหมายผู้ลี้ภัยจะออกเดินทาง โดยพาหนะที่ใช้ในการลี้ภัยนั้น ถ้าเป็นการลี้ภัยภายในประเทศมักจะใช้รถโดยสารประจำทาง หรือรถส่วนตัวเป็นพาหนะ ถ้าลี้ภัยไปต่างประเทศจะโดยสารเครื่องบิน สำหรับกรณี que เดินทางโดยรถโดยสารประจำทางผู้ลี้ภัยมักจะเตรียมกระเป๋าสัมภาระไปหลาย ๆ ใบ โดยจะวางกระเป๋าเหล่านั้นกระจายในที่ต่าง ๆ บนชั้นวางของโดยวางกระเป๋าที่ซุกซ่อนยาเสพติดให้อยู่ห่างจากที่นั่งของตนเองหากมีเจ้าหน้าที่ขึ้นมาตรวจค้นจะได้ปฏิเสธได้โดยง่าย

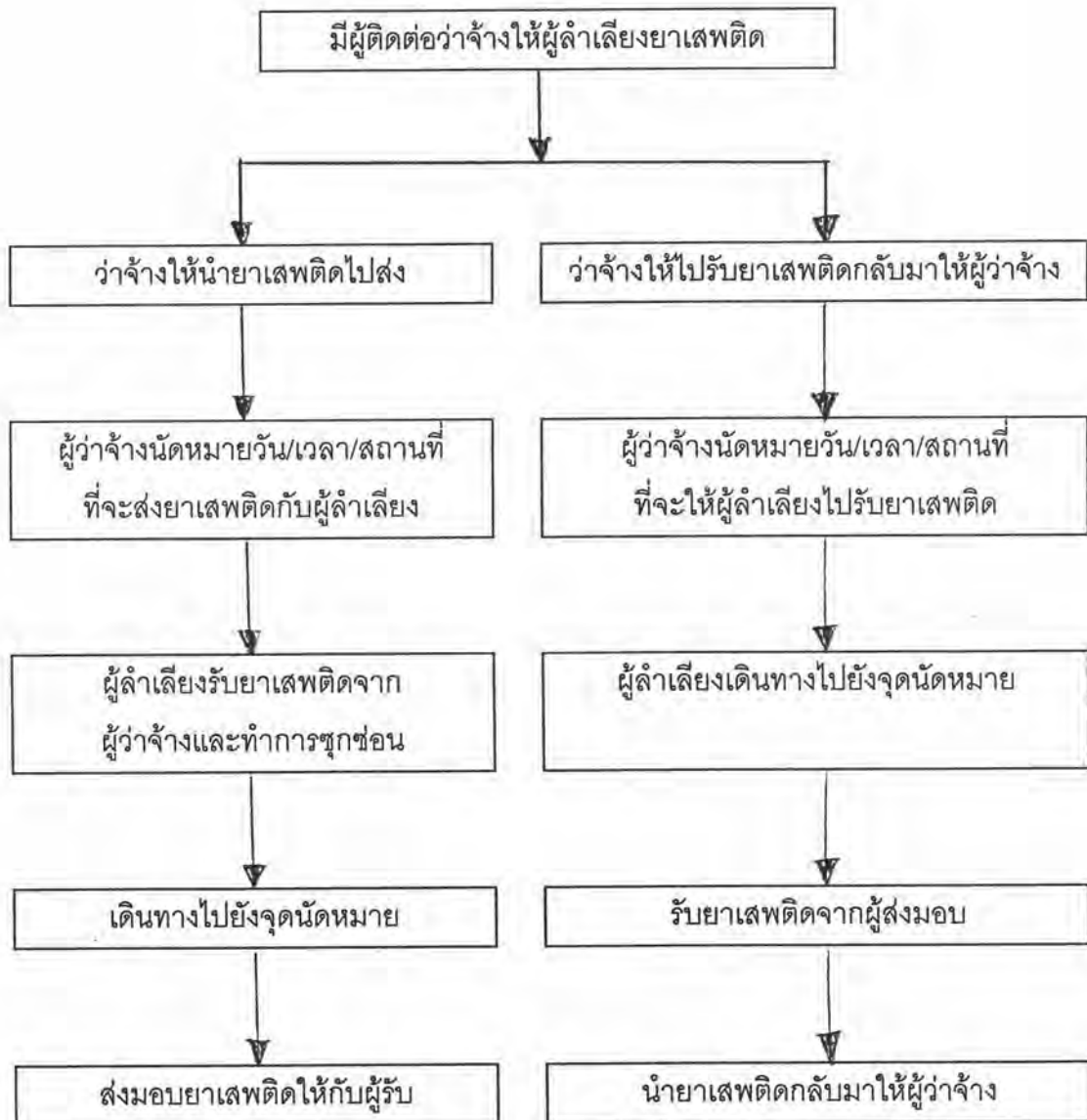
ค. ส่งมอบยาเสพติดให้ผู้รับ

สถานที่ที่นัดส่งยาเสพติดในประเทศมักจะเป็นสถานี่ขนส่ง สถานีรถไฟ โรงแรม ห้องอาหาร หรือบ้านจอร์จของห้างสรรพสินค้า ส่วนในต่างประเทศมักจะมีนัดส่งมอบยาเสพติดกันตามโรงแรม เมื่อผู้ลี้ภัยเดินทางไปถึงจุดนัดหมายแล้วผู้ลี้ภัยจะมองหาบุคคลที่ผู้ว่าจ้างบอกลักษณะมาเพื่อมาเพื่อส่งมอบยาเสพติดให้ เช่น ผู้ที่มารับยาเสพติดเป็นชายผิวคล้ำ ใช้ผ้าเช็ดหน้าสีแดงมีรูปนกตรงกลาง ใส่เสื้อสีฟ้าแขนยาว เป็นต้น หรืออาจมีการใช้รหัสโต้ตอบกันก่อนเพื่อจะได้รับส่งยาเสพติดไม่ผิดตัว เช่น ผู้รับยาเสพติดจะถามว่า "น้องหรือ" ผู้ลี้ภัยจะตอบว่า "น้องเอง" ผู้รับยาเสพติดจะถามต่อไปว่า "ไปกับพี่ไหม" หรือผู้ว่าจ้างจะให้ธนบัตรซึ่งฉีกเป็น 2 ส่วนโดยส่วนหนึ่งเก็บไว้ให้ผู้ลี้ภัยและอีกส่วนหนึ่งให้ผู้ที่จะมารับยาเสพติด เมื่อทั้ง 2 ฝ่ายมาพบกันก็จะนำส่วนทั้งสองมาต่อกัน เมื่อแน่ใจว่าเป็นผู้รับแน่นอนก็จะส่งยาเสพติดให้ มีผู้ลี้ภัยบางรายไม่ใช้รหัสโต้ตอบกับผู้รับยาเสพติด มีหน้าที่เพียงนำยาเสพติดไปยังจุดนัดหมายอย่างเดียว โดยไม่รู้รายละเอียดเกี่ยวกับผู้รับ

ในกรณีที่ลี้ภัยยาเสพติดในระยะทางที่ไม่ไกลนัก เช่น จากในซอยไปปากซอย หรือลี้ภัยไปส่งตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในจังหวัดเดียวกัน วิธีการลี้ภัยจะไม่ซับซ้อนมากนัก โดยการซุกซ่อนอาจซุกซ่อนของไว้กับตัวหรือไม่ต้องซุกซ่อนเลยก็ได้ พาหนะที่ใช้ก็มักจะเป็นรถโดยสารประจำทาง มอเตอร์ไซด์ หรือถ้าระยะทางไกลมาก ๆ ก็จะใช้วิธีเดิน

สำหรับกรณีที่ลี้ภัยเพื่อรับยาเสพติดมาให้ผู้ว่าจ้างนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการลี้ภัยภายในประเทศ รายละเอียดของขั้นตอนการลี้ภัยจะคล้ายกับวิธีการนำยาเสพติดไปส่งให้ลูกค้าของผู้ว่าจ้าง คือ ผู้ว่าจ้างจะบอกลักษณะของผู้ที่จะส่งยาเสพติดให้กับผู้ลี้ภัยทราบ แล้วให้ผู้ลี้ภัยเดินทางไปยังจุดนัดหมาย อาจมีการใช้รหัสโต้ตอบกับผู้ส่งมอบยาเสพติดเมื่อรับยาเสพติดแล้วผู้ลี้ภัยจะนำยาเสพติดส่งมอบให้ผู้ว่าจ้างต่อไป

แผนภูมิแสดงพฤติกรรมของผู้ล่าเลี้ยงในการล่าเลี้ยงยาเสพติด

จากการศึกษาในหัวข้อนี้ ซึ่งเป็นตัวอย่างหรือข้อสรุปจากเรื่องจริงที่เกิดขึ้นมาแล้วถึง พฤติการณ์หรือรายละเอียดของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้ผู้เขียนทราบถึง ขั้นตอนหรือวิธีการ เทคนิคในการปกปิด ในการกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติดทุกขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อหลบเลี่ยงจากการติดตามจับกุมของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะพบว่าในการกระทำความผิดจะมีการ แพร่ระบาดของยาเสพติด โดยการซื้อขายยาเสพติดจากกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดแล้วนำไปจำหน่ายต่อไป จนกระทั่งถึงผู้ที่เสพ แต่การซื้อขายยาเสพติดนั้น ไม่มีกฎหมายคือพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 บัญญัติควบคุมหรือห้ามไว้ ดังนั้น การซื้อขายยาเสพติดจึงไม่มีความผิด ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา⁴² ดังนี้ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าใน

⁴² มาตรา 2 บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด นั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ท่านศาสตราจารย์ ดร. คณิต ณ นคร ได้อธิบายว่าหลักนี้ ได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 มาตรา 24)

หลักกฎหมายอาญาดังกล่าวนี้เป็นหลักกฎหมายอาญาที่สำคัญยิ่ง เป็นหัวใจของกฎหมายอาญาทีเดียว หลักนี้เรียกในทางหลักวิชาว่า "หลักไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย" (nulla poena sine lege) ซึ่งผู้ใช้อำนาจอรัฐทุกฝ่ายจะต้องถูกผูกมัดโดยหลักนี้

หลักไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมายนี้เป็นหลักประกันในกฎหมายอาญาที่มีเนื้อหา แสดงให้เห็นถึงขอบเขตของอำนาจรัฐที่มีต่อประชาชนในรัฐ หลักนี้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของกฎหมายอาญาไว้ 4 ประการ คือ

- (1) กฎหมายอาญาต้องชัดเจนแน่นอน
- (2) ห้ามใช้กฎหมายจารีตประเพณีลงโทษทางอาญาแก่บุคคล
- (3) ห้ามใช้กฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งลงโทษทางอาญาแก่บุคคล และ
- (4) กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง

ดู คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 4.

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงในปัจจุบัน ควรมีมาตรการทางกฎหมายที่ควบคุมยาเสพติดอย่างเข้มงวดทุกขั้นตอนของลักษณะการกระทำ ดังนั้นจึงควรกำหนดให้การซื้อขายเสพติดโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นความผิดทางอาญา เช่นเดียวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ครอบครองเพื่อจำหน่าย ครอบครอง และเสพ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้เพื่อเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมาย ซึ่งจะทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น